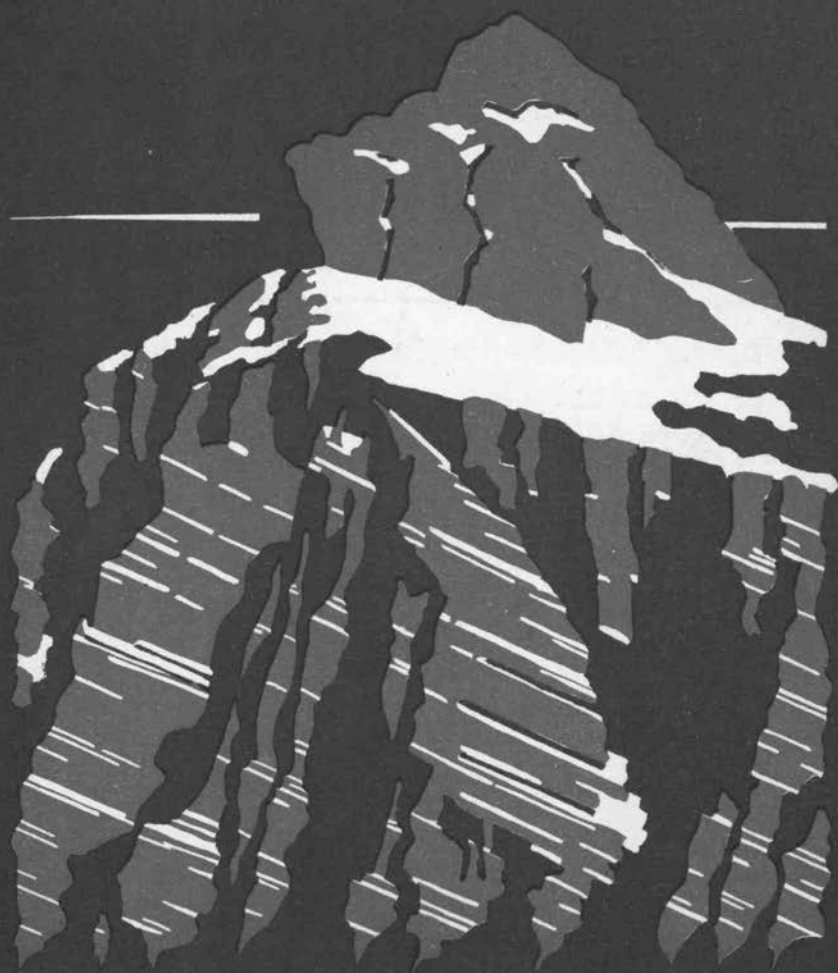

Polstina plačana z golovinai

DROFENIK

PLANINSKI VESTNIK

LETO 1934 ★ ŠTEV. 6

Vsebina 6. šte.: Dr. A. Brilej, V gorah zapadne Bolgarije (str. 161). Dr. H. Tuma, Beneška Slovenija (str. 169). — Uroš Župančič, Prvenstveni vzponi (str. 174). — Lipovšek Marijan, Čez Durmitor na morje (str. 181). — Obzor in društvene vesti: »Tomislavov dom« na Sljemenu — požar in prerod (str. 186); Ivan Bučer, Čez steno (str. 186); M. M. Debelakova, Plezalna tehnika (str. 188); M. Wimer, »Ljeti i zimi u Jugoslaviji« (str. 188); Klub Československých Turistů (str. 188); Novi vzponi v Kamniških in Savinjskih Alpah (str. 189); Club Alpino Italiano (str. 189); Skupščina SPD v Kranju dne 25. in 26. novembra 1933 (str. 189); Strela v stolp na Boču (str. 192); Smrtna nesreča na Turncu (str. 192); Dom na Mrzlici (str. 192); Planinska pota in markacije (str. 192).

»PLANINSKI VESTNIK« izhaja 12 krat na leto in stane v tuzemstvu za vse leto 40 Din, za inozemstvo 60 Din. — Naroča, plačuje, reklamira se pri odboru Slovenskega Planinskega Društva v Ljubljani. — Rokopisi, sploh spisi in poročila za natis se pošiljajo na naslov: Dr. Josip Tominšek v Mariboru. Za vsebino spisov so odgovorni avtorji.

Odgovorni urednik: dr. Arnošt Brilej, Ljubljana; izdajatelj: Slovensko Planinsko Društvo v Ljubljani. Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani (njen predstavnik K. Čeč).

Goko-patent

Univerzalna pelerina-šotor!

Pelerina in šotor vse obenem, teža 1.25 kg,
nepremočljivo, posuši se že v 15 minutah
in poceni je!

Oglejte si ta domači patent pri trrdki

Drago Gorup & Co.

Ljubljana, Miklošičeva cesta 16/I.

Pirin: Pogled na skupino El Tepe

Foto K. Radonov

Dr. A. Brilej:

V gorah zapadne Bolgarije

IV.

»Pirin, planino, Pirin...«

Drugo jutro smo se poslovili od monastirja in se odpeljali po 60 cm široki progi z majceno lokomotivo ob divje šumeči Rilski reki nizdol. Sedeli smo v odprtih tovornih vozovih, oprtniki so bili naši sedeži. Naš voz je bil poln romarjev in romaric, spremljal nas je tudi bradat, dobrodušen menih iz Rilskega samostana, ki se je v svoji črni halji in z visokim trdim klobukom vsedel ob našo stran in se ves čas veselo smejal in šalil. Romarice so prepevale pobožne pesmi, medtem ko smo naglo ropotali ob vodi navzdol. Na obeh straneh so rasle gore, do vrha pokrite s starimi gozdovi. Pričeli smo pripevati v basu, ker nam je lahka melodija zlezla kar sama v ušesa. Ko smo opazili bodrilne poglede romaric, smo pritisnili malo krepkeje. Tako je mineval čas. Tista pesem pa se je vlekla v neskončnost. Cenim, da je imela kakšnih 200 kitic... Končno so postale naše romarice lačne. Koncert je bil končan in pričelo se je kosilo: iz svojih košar so privlekle velike kumare, paradižnike, papriko, česen, oljkov plod in kruh in so si privoščile obilen obed. Mi pa za svojo izdatno pomoč pri petju nismo dobili ničesar...

Dolina se je razširila, gore so se odmaknile; zavozili smo v mestece Strumo. Odtod smo se v opoldanski vročini že zopet po širokoti rni železnici potegnili vzdolž plitve in umazane Strume ob rodovitnih poljanah mimo slovite, a sicer neznatne vasi Gornja Djumaja, kjer je središče makedonstvujuših, do male postaje Simitli, ki nosi tudi bolgarsko ime Izvorite.

Tu smo izpili nekaj izvrstnih črnih kav, preden smo pričakali tovorni avto, ki je bil že precej napolnjen z vrečami moke in koruze; šofer je bil pripravljen prepeljati nas za znosno nagrado do Razloga.

Že na železnici se nam je bil pridružil neki bolgarski trgovec iz Červenbrega, prijazen in izobražen človek, ki je študiral v Belgiji in govoril dobro francoski. Spremljal nas je poslej po vseh naših turah v Pirinu in okrog Musala in se je ločil od nas šele v Sofiji. V svojem oprtniku je nosil le hlebec kruha in pošten kos kaškavala; s tem lahkim bremenom je veselo potoval čez hrib in dol.

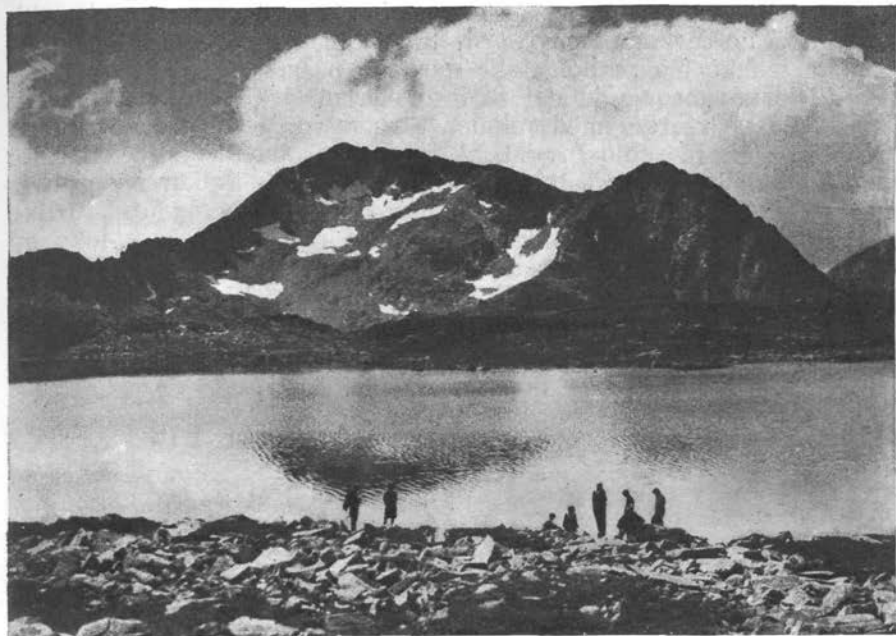
Razmestili smo se po vrečah, kakor je pač šlo. Komaj smo bili zunaj vasi, smo se že ustavili. Ruski šofer, bivši oficir Vranglove armade, je ugotovil, da mu je trgovec v Izvorih prodal bencin, ki je bil krepko pomešan z vodo. Čakali smo kakšne pol ure, da smo dobili nov bencin, ki pa ni bil mnogo boljši od prvega. Vranglovec nam je s krepkim: »Čort vozmi huligana« na vseh postajah razkazoval kozarec, v katerem je bila motna tretjina vode, ostanek pa bencin. Avto je pokal in ropotal kakor strojna puška, ko smo drdrali ob Osenovi reki proti sedlu Predelu. Cesta je bila hrapava, odskakovali smo na svojih vrečah in vsak sunek voza je bil kakor neusmiljena brca. Momiče, ki ne prenaša avtomobilske vožnje, je blede-zelena slonela v svojem kotu in vdano prenašala to kruto trpinčenje. Inženirja in mene pa je premetavanje le neprijetno oviralo pri popoldanskem dremanju...

Pot poteka polagoma stopajoč skozi borove, hrastove in bukovе gozde do sedla Predel, ki v višini 1230 m loči Rilo od Pirina. Od tu pa cesta pada, gozd se zredči in preko golih holmov smo zdrčali v Razloško ravnino. Ves zapadni Pirin se je razgrnil pred nami; v luči poznega solnca so se ostro risali glavni vrhovi: Pirin Vrh, Dautov Vrh, Mehomijski Suhodol, Bajuva Dupka in drugi. Na široki cesti smo srečavali množico kmetov in kmeti v živopisanih nošah, pri katerih so prevladovale bele in rdeče barve.

Nekaj pred osmo zvečer smo zavozili na štirioglati trg v Razlogu. Pred hišami so stali ljudje; začudeno so ogledovali naše rejene nahrbtnike in ugibali o naših cepinih. Na mnogih strehah so gnezstile štoklje, ki so kakor letala krožile nad trgom.

Razlog ali Mehomia (kakor se glasi staroturško ime mesta) leži okrog 850 m visoko in je izhodišče tako za Rilo, ki se razprostira severno od mesta, kakor tudi za Pirinsko gorovje, ki se širi na jugu. V bližini Razloga, ki bo imel kakšnih 5000 prebivalcev, je več zdravilnih toplic, tako Banja, zlasti pa Dobrinište, ki leži že čisto v vznožju Pirinskih gora.

Mi se nismo zadržavali v Razlogu, temveč smo odrinili takoj peš po malone ravni cesti proti Banskemu, katerega vitki zvonik se je

Pirin: Tevnoto jezero in Kamenica (2835 m)

Foto K. Radonov

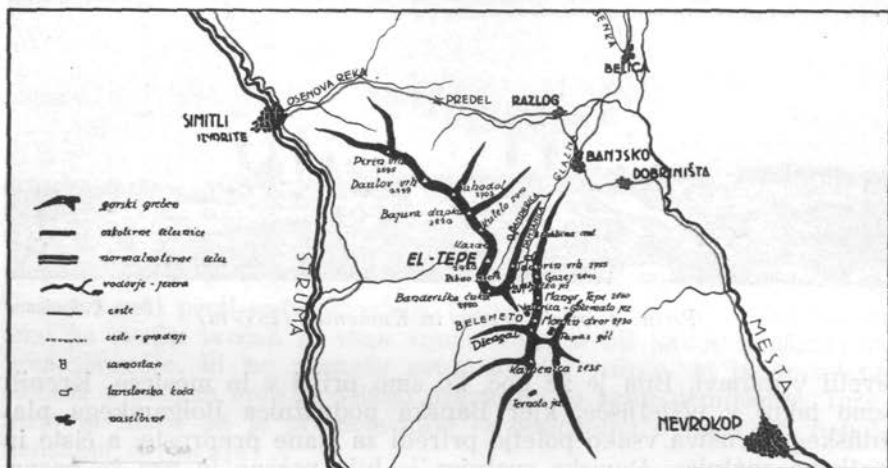
svetil v daljavi. Bila je že noč, ko smo prišli v to mestece. Krenili smo takoj v učiteljišče, kjer Banska podružnica Bolgarskega planskega društva vsako poletje priredi za člane preproste, a čiste in prijetne spalnice. Damska spalnica je bila prazna in ura že kasna, zato nas je pazač, ki nas je smatral za Čehoslovake, namestil kar tam. Nismo še dobro odložili oprtnikov, že smo dobili obisk. Štiri mladenke, ki so bile na počitnicah v Banskem, so prišle pogledat, kako spijo turistke, a našle so turiste. Ogledale so si naše nabrekle pesjane, se zgrozile nad cepini in se čudile naši smešni bolgarščini. Ena mi je rekla, da sem najbrže doma iz bližine Plovdiva, češ, tam govore tako podobno. Ko sem ji povedal, da sem doma iz Ljubljane, je rekla, da mora biti to strašno majhna vas, ker še ni nikdar slišala o njej...

Bansko bi primerjal z našo Kranjsko Goro, ne morda zaradi podobnosti kraja, temveč zaradi lege in turistične važnosti mesteca. Ker leži vznožju Pirina bližje nego Razlog, se tu steka skoro ves glavni turistovski promet. Saj so malone vsi glavni vrhovi Pirina dosegljivi iz Banskega, ki je zato najvažnejše izhodišče za to gorovje. Mesto ugaja zaradi svojih originalnih stavb, med katerimi se zlasti odlikuje cerkev z zanimivim zvonikom, ki mu pravijo Bolgari kampanarijata; ta stolp nudi obširen razgled po vsej razsežni Razloški ravnini in po gorskih vrhovih Pirina. Bansko leži ob reki Glazni, ki je navalila široko polje granitnega groblja na ravan med Bansko in Pirinom.

Pirin je gorovje, ki je i po svoji zgodovini kakor po lepoti vsa-

kemu Bolgaru najbolj pri srcu: zatočišče hajdukov v turški dobi; zbirališče borcev za neodvisnost, tihi svedok mnogih ljutih bojev, zibelka mehko otožne bolgarske narodne pesmi.

Pirinsko gorovje je del Rodopskega masiva v širšem pomenu besede in se razteza med rekama Struma in Mesta. Na severu ga Osenova reka in sedlo Predel, ki sem ga že omenil, delita od Rile; na jugu se Pirin razteza prav do Egejskega ali — kakor mu pravijo Bolgari — Belega morja. V oro- in hidrografskem pogledu ni razlike med Pirinom in Rilo. Centralni greben Pirina se vleče v loku od severozapada proti jugovzhodu. Vsi pirinski pritoki Meste in Strume izvirajo iz jezer, ki so največji kras pogorja; v Pirinu jih je okoli sto dvajset. Kakor venec bistrih morskih oces so ta jezerca nanizana

na vzhodni in zapadni strani glavnega grebena in izpolnjujejo obširne okrešlje, ki se pod vrhovi često končujejo v strmih stenah. Vsa ta jezerca so glacialnega izvora in leže visoko, navadno nad dva tisoč metrov, nekatera so še v višini 2500 m. Često so še v poletju vkovana v sneg in led.

V severnem delu Pirina prevladujejo kristalasti apnenci in raznobarvni marmorji. Najvišji, tako zvani eltepenski del gorovja nosi svoje ime po glavnem vrhuncu Pirina El Tepe (2920 m). Ta severni del se pričinja pri vrhu Pirin (2595 m) in obsega najvišje vzpetine gorovja: Dautov Vrh (2599 m), Mehomijski Suhodol (2703 m), Bajuva Dupka (2820 m), Kutelo (2910 m) in končno El Tepe (2920 m). — Južni, granitni del gorovja se imenuje tudi Papazgjolski (po največjem in malone najlepšem planinskem jezeru Bolgarije, Papazgjolu, to je Popovem jezeru); ta predel obsega gorske skupine Todorin Vrh (2755 m), Mangrtepe (2860 m) in Kamenica (2835 m).*

* Zanimivo je, da so bile še pred šestimi leti vse kote v tem pogorju pogrešno izmerjene. Napake so bile tako velike, da so splošno ocenjevali vrhove za 300 do 600 m pod pravo višino. Šele berlinski geograf dr. Herbert Louis, ki je v letih 1927 in 1928 več mesecev meril to gorovje, je popravil pogoške in pravilno določil višinske kote.

Prihodnjega dne sem se zbudil že ob polštirih. Nekaj časa sem prisluškoval pluskajočemu šumenju tam zunaj z dvorišča. »Dež!« sem se vznemel na vremenskega boga. Ko pa sem stopil ven v poltemo in videl zvezdnato nebo, ki se je bočilo nad Banskim, sem z veseljem ugotovil svojo zmoto, ki jo je povzročil močan vodnjak na dvorišču.

Okrog štirih smo se že spotikali po trdi kaldrmi banskih ulic. Zunaj, na širokem groblju, na takozvani »Mrtvi poljani«, smo se nekaj časa lovili med raznimi rokavi reke Glazne; končno smo naleteli na starega kmeta, ki nam je takoj resno odsvetoval, naj nikar ne hodimo v dolino Banderico. Bolgarsko topništvo da ima tam ostro streljanje, kar je bilo prejšnji dan razglašeno. Naše spoštovanje do šrapnelov in granat je bilo še izza vojnih časov tako veliko, da smo pod vtisom te novice mahoma spremenili svoj prvotni načrt in sklenili po vzporedni, od Banderice le malo oddaljeni dolini Damjanici prodreti v osrčje Pirina.

Udoben kolovoz nas je vodil sredi krasnih šum, ki jih gozdna uprava očitno skrbno neguje. Ob šumeči reki Damjanici smo korakali položno navzgor. V višini pred nami se je pojavila široka, po sredi razklana piramida Todorinega Vrha. Na levi pa se je kasneje prikazalo poševno ležeče sleme gore Gazej (2810 m). Štiri debele ure smo hodili do nove, šele predlanskim otvorjene kočje Damjanice, ki leži v sotočju treh rek: Valjavice (tako se namreč imenuje Damjanica v svojem gornjem toku), Vasiljačke reke, ki izvira iz Vasiljačkih jezer, in pa Gazejske reke, ki prišumi izpod istoimenskega vrha. Koča leži na mali jasi sredi stoletnih gozdov, na vseh straneh buče in šume potoki, v soteski pod kočo grmi slap čez granitne pečine.

Bilo je šele okrog devete ure dopoldne. V koči so bili neki Čehi, ki so že tretjič potovali po Pirinu. Njihov vodja nas je prijazno opozoril na Papazgjol in njega lepote, obenem pa nam je tudi povedal, da bomo rabili tja in nazaj od Damjanice kakih osem ur. Brez nahrbtnikov smo odrinili lahkih nog naprej v hrib in opazovali sledove nekdanjega ledenika, katerega jezik je segal malone do pokrajine, kjer leži sedaj koča.

Dolina se dviguje v pragovih in stopnjah. Mimo grobišča starih borovcev, ki jih je vsekrižem razmetala sila ljutih zimskih viharjev, smo prispeli v malone ravno dolino, kjer je reka naenkrat potekala

Foto dr. A. Brilej

Pirin: El Tepe (2920 m) in Kutelo (2910 m) s Todorinega Vrha (2755 m)

mirno, skoro neslišno; kraj se imenuje Tiazite. Zopet smo se vzpeli na nov prag, nekakšno sedlo, in tu se nam je odprl čudovit pogled: malo pod nami je ležalo Golemoto jezero, ki nosi v sredini dva obrasla otočka; v ozadju pa se dvigne svet v raztrgane grebene Džengala, ki se dalje proti vzhodu nekoliko umiri v podolgovatem slemenu Mominega Dvora (dekliškega dvora).

Tam ob tistem jezeru pod Džengalom bi se hotel utaboriti za teden ali dva. Vsenaokrog vabijo lepi vrhovi, s katerih bi človek dan za dnem gledal bleščeča jezera pod seboj. V silne daljave doline Strume in Meste ti beži pogled s teh višin, kjer bi presanjal ure in ure, zatopljen v mirno lepoto pirinske pokrajine.

Na sedlu pod Džengalom smo se ustavili. Razgled proti Papazgolu, najlepšemu jezeru Pirina, je bil zastrt. Oblaki so se zbirali nad

Foto dr. A. Brilej

Pirin: Stražite in gornje Vasiljačko jezero

našimi glavami. — Oster piš je potegnil od jugozapada.

Desno od nas so se gromadili v stolpih in rogljih orjaški granitni bolvani v razsekanem grebenu Džengala. Neodoljivo me je vabila k sebi ta gora, ki je zame v Pirinu najlepša. Kakšne tričetrt ure sem kobalil po strmih pobočjih, se izmikal

neprestopnim

skalam in plezal

čez ostri greben. Končno sem stopil na zračni vrh. Žalibog mi je megla, ki se je jadno dvigala iz Papazgjske kotline, opeharila za ves razgled. Poleg tega je zapihal leden veter in vsul se je mrzel dež iz oblakov. Pobegnil sem čez granitni grušč, ki na raskavih ploskvah dovoljuje varno in hitro hojo; nižje doli sem se pridružil tovarišema.

Dež je ponehal, malo smo še posedli ob Golemem jezeru ter se napili hladne vode in tihega čara, ki ga diha ta pokrajina. Nato pa smo se že v večernem hladu vrnili po isti poti, po kateri smo bili prišli, v kočo Damjanico. Naš bolgarski tovariš si je prihranil ves izlet proti Džengalu in je preležal celo solnčno popoldne na žimnicah v Damjanici. Privoščil si je obilo kislega mleka po načelu, ki nam ga je ob vsaki priložnosti pridigal: »Gladna mečka horó ne igraje« ali po naše: »Lačen medved ne pleše«; mi pravimo navadno: »Prazna vreča ne stoji pokonci«.

Po naporni hoji smo sladko spali na ležiščih Damjanice.

Naslednji dan smo že ob peti uri rinili po strmem gozdu proti planoti Vasiljaških jezer. Vsako jezero tu gori ima drugo lice in

Foto K. Radonov

Pirin: Papazgjski okrešelj, zadaj na desni Džengal (2735 m)

svojevvrsten čar. Iz jezera v jezero se preliva voda v urnih strmcih, ako je padec majhen, ali pa v hrumečih slapovih, če je večja višinska razlika. Ponekod pa so jezera zvezana podtalno; lahko prisluškuješ skrivnostnemu žuborenju in kлокotanju vode, ki pod zemeljsko površino prehaja iz jezera v jezero.

Hoja po teh krajih je kakor izprehod, prijetna, nenaporna; neopazno se človek znajde v višinah, ki zahtevajo v Alpah že velikega napora.

Vasiljaška jezera so nas prevzela tako, da smo premalo pazili na pot. Nekaj časa smo taval naokrog, potem pa smo se povzpeli na najvišji vrh pred nami. Na grebenu se nam je kar naenkrat odprlo obzorje. Karta nam je povedala, da smo na Todorinem Vrh (2710 m), ki je ves iz granitnih skal. Pet sto metrov pod nami je ležala vsa v zelenju prijazna dolina Banderica; ob sklepu čuva dva, tri jezera, ki se ko smaragdi blišče iz obširnega okrešlja.

Onstran Banderice sta pa ravno nasproti nas iz črnega granitnega podstavka rastla dva svetla, marmorna lika: najvišji vrh Pirina: El Tepe (2920 m) in poleg njega ostra piramida malo nižjega Kutele (2910 m). Presenetljiv je ta nagli skok iz temnega, turobnega granitnega sveta v belo in veselo gmoto apnenca. Zaokrožena kopa El Tepe in koničasti vrh Kutele sta me po obliki in sestavi močno spominjala na naša dva ljuba znanca, Kočno in Grintavec.

Izgubili smo precej s trudom pridobljene višine, ko smo se spuštali k onim zelenim jezerom navzdol čez granitni grušč. Na oni strani

pa smo se povzpeli čez strmi predvrh, ki nas je veljal mnogo truda, po južni strani na El Tepe.

Pri triangulacijskem znamenju smo si orientirali karte. Mrzel veter je bril od severa, bilo je jasno in imeli smo na vse strani lep razgled. Ves glavni greben Pirina z marmornatimi temeni Dautovega Vrhra (2599 m), Bajuve Dupke (2820 m) pa tja do belega vrha Kutele, ki se je dvigal onstran prepadnega brezdna Kazana — se je širil pred nami. Na severu in vzhodu se je risala razčlenjena skupina Rilskega gorovja, razmetani labirint Rodope se je s svojim najvišjim vrhom Belmekenom (2646 m) naslanjal na Rilo. Zeleno Razložko polje je ležalo globoko doli na severovzhodu in bela cesta od Razloga proti Banskemu je premočrtno sekala rodovitno polje. Na zapadu smo gledali v bela sela Strumiške doline, na jugozapadu se je kazala zelena Banderica in daleč za njo smo bolj slutili ko videli našo Šar Planino.

Kakšno uro smo posedali na vrhu v prijetnem občutku, da smo dosegli enega glavnih ciljev svojega potovanja. Mislim, da smo bili prvi Slovenci, ki so stopili na to lepo, oddaljeno balkansko goro, okrog katere je bolgarski narod spletal venec svojih junaških epopej. Ko smo gledali pod seboj in okrog sebe te bele in temne gore, ki so v svojih nedrih dolga leta skrivale uporne borce za neodvisnost, nas je toplo pogrel občutek plemenske skupnosti z narodom, ki je trpel in krvavel v teh brdih, s svojo junaško zgodovino globoko zasidranih v njegovi duši.

V naglih skokih smo pozno popoldne zdrveli po strmih pobočjih v dolino. Nižje doli smo našli krasno cvetje zlate orlice, v strminah so kimalo zvončnice in temneli pikasti cveti zamolklo-rdečega svišča.

V koči Banderici je bilo precej bolgarskih študentov; mi smo tu zopet dobili svojega trgovca, ki se je bil že gori pod Todorinim Vrhom zleknil v travo, kasneje pa mimo El Tepe odšel v kočo.

Zvečer smo sedeli pred kočo in jedli gjoveč (to je golažu podobna jed, v katero namešajo razno zelenjavo), ki ga je okusno pripravil pazač banderiški. Eden je moral neprestano pušiti, da je odganjal roje krvoločnih komarjev. Nihče se ni trgal za ta posel, ker smo bili prelačni, da bi kadili. Jaz sem se izgovarjal, da nisem kadilec; tako sta morala momiče in inženir menjaje vtikati v usta zalagaje gjoveča in — cigarete. Pazač je iz nekega kota izvlekel steklenico temnordečega, dobrega vina in trčili smo z našim Bolgarom na planinsko tovarištvo, na Sofijo in belo Ljubljano in napili bledemu orjaku El Tepe, ki je v luninem svitu visoko pod zvezde dvigal svoje marmorno čelo.

Pozneje smo zbežali pred komarji v kuhinjo in posedli okrog ognjišča. Zunaj pa so zapeli bolgarski študentje z močnimi in lepimi glasovi staroslavno pesem o Pirinu:

»Pirin, planino, Pirin,
Mnogo si, Pirin, hubava,
Lete si, Pirin, hubava,
Zime si ljuta i strašna.«*

(Dalje prih.)

* Pirin, planina, Pirin, Silno si lepa, Poleti si, Pirin, lepa, Pozimi ljuta in strašna.

Triglav iz Vrat

Foto Janko Skerlep

Beneška Slovenija

(Dalje.)

Svet se polagoma dviga in je deloma zarasel z nizkim grmovjem. Med njimi so široke struge, to so travnati prehodi, po katerih živina prehaja in se obenem pase. Tudi vrh Ivanca je porasel večinoma z nizkim rakitovjem (*Alnus viridis*).

Razgled z Ivanca je lep, posebno proti severu; vidijo se vsi dolgi grebeni nad Beneško Slovenijo: od Breškega Jalovca 1615 m dolga postat⁷ do Velikega Karmana 1710 m (Monte Chiampon) nad Huminom.

Na severozahod od Jalovca naprej se vleče rajda Kobariškega Stola 1668 m. Tik pred teboj na sever je gromada Razóreja 1228 m in Lubje do 1124 m, med njima pa globoko debro Nadiže. Onkraj Nadiže košati stožec Matajurja 1643 m, ki se niža v zelenem slemenu do prehoda na Livku in gre čez Kuk 1243 m dalje po Kolovratu, ki v Ježi 929 m zavije proti jugu do Korade 812 m na nekdanji avstrijsko-italijanski meji zahodno nad Gorico. Nad te zaporedne vrste v ozadju se pa dvigajo visoki alpski vrhovi od Krna do Kanina, na vzhodu visoki Triglav, daleč na zahodu pa Kadorski Dolomiti; na zahod pred teboj zeleni gozdnati hribovi Vrh Krnice 991 m ter v loku na severu Na Grad 984 m, Javor 1094 m, Čufine 1096 m. Od Breškega Jalovca dol se vleče Tepanski Rob preko Predoline 832 m. Tepanski Rob se naslanja na Jalovec ter se izgubi v njegovem vrhu. Ta veliki gorski lok deli Beneško Slovenijo na dvoje: na Trsko in Nadiško Krajino. Posebno poleti, ko je Furlanska nižina zarjavela od solčnega gara, tvori ta zeleni lok pravi kontrast. Spominjala me je ta krajina vsekdar na zeleno Irsko.

Najlažji in navadni pristan na Ivanac od juga je iz Fojde, do prve slovenske vasi Strmác ali Grmešica 317 m, tri in pol kilometra nad Fojdo. Do tu vede izza vojne vozna cesta, odtod naprej pa gre polaštana⁸ tovarna pot na Čeneblo, eno večjih slovenskih vasi na robu hribovja 669 m. V pol ure odtod se stopi na Prevalo 790 m pri kapelici Sv. Antona (La Bochetta) in odtod po slemenu nalahko v dobri uri na vrh Ivanca.

Spomina vredno je, da so se na vrhu Ivanca julija 1866. l. zbirali tajno ponoči slovenski in laški zarotniki proti Avstriji. Bili so furlanski zastopniki iz Čedadu in Codroipo in iz slovenskega Podbonesca in Čaneble.

Vreme se je jelo kaziti. Sem in tja je že padla kaka kapljica. Po pregledu hribovja, ki obdaja gorenjo Nadižo, sem se ločil od vodnika; kraj mu je od Ivanca naprej itak postajal nepoznan, radi tega sem krenil sam naravnost po strmih senožetih pod Ivancem »V Dolé«, po katerih vede dobra steza izpod vasi Č r n e g a V r h a do Robedišča.

⁷ postat, -i = Flucht, gorska postat = Bergflucht.

⁸ Laštati = mit Steinplatten belegen; lašta = die Steinplatte. Lastovec, v Lašah, Lastovice je često lastno ime za gore in se zasleduje daleč na zahod.

Na desni strani pota sta Razór in Lubja, nižji hribje v zadnjem delu na levi od Ivanca naprej pa se imenujejo Lute⁹. Ime so mi napovedali mladi pastirji, katere sem naletel na paši.

V Robedišče sem prišel okoli 10. ure, vreme se je obrnilo na bolje. Vas napravi na človeka vtis stare slovenske zadružne nasebine. Hiše ne stoje posamezno, marveč tvorijo sklenjeno vrsto, ena hiša je prizidana drugi, kakor so rodbine priraščale. Večinoma tudi stanujejo sorodniki eden poleg drugega.

Poiskal sem izza časa, ko sem bil v Tolminu sodnik, znanega mi posestnika Valentina Škvora, ki je bil eden nekdanj najbolj drznih tihotapcev na bivši avstrijski meji. Robedišče in sosednje Logje sta bili zadnji vasi na meji. Ob pičlem dohodku od drobnice bi prebivalci obeh vasi težko izhajali, radi tega so oboji služili s prenašanjem sladkorja in tobaka čez mejo; obe vasi sta bili pravi gnezdi drznih tihotapcev. Bogate zaloge so imeli v Kobaridu, od koder so prenesli za tisoče in tisoče kilogramov blaga po dolini Črne Vode in čez Prevalo v Italijo. Marsikateri nosač je v temni in viharini noči poginil v skalnatih robovih nad Črno Vodo, marsikateri je izdihnil pod puško italijanskih carinskih vojakov. Škvor, kateri je od mladih nog tihotapil, je poznal podrobno vso Beneško Slovenijo, posebno pa trski oddel, po katerem je vedla tihotapska pot v Tarčint in Humin. Po vseh slovenskih vaseh je imel svoje pomagače in zaupnike, zaradi tega mi je bil vzoren vodnik in informator.

Ob 11. uri predpoldne sva s Škvorom odrinila iz Robedišča, 672 m nad morjem, in krenila v globoko zarito debro Legrade¹, 410 m, ki je tod tvorila mejo med Avstrijo in Italijo. Na italijanski strani vstric Robedišča leži velika vas Prosnid. Ta vas je v avstrijskih časih mnogo občevala na tolminsko stran in tudi govorica je skoraj enaka oni v Robedišču in v Kobariškem Kotu. Leži na solnčnem obronku 543 m proti severni strani, zavarovana kakor po visokem zidu Korade², 886 m. V Prosnidu se nisem mudil dolgo; pozdravit sem šel le ondotnega duhovnika, poizvedeti pa nisem mogel nič posebnega.

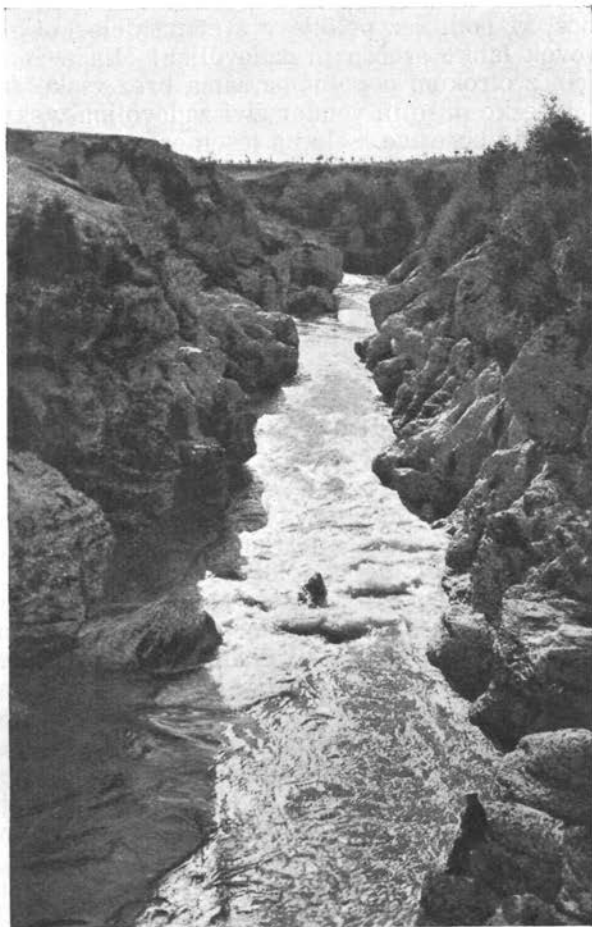
V Prosnid sva prišla s Škvorom kratko pred poldnem ter sva po skromnem kosilu odrinila v največji opoldanski žegi proti severu v strugo gorenje Nadiže. Nebo se je bilo docela ubrisalo. Od leve zahodne strani priteka Beli Potok, v katerega se izteka Bončič. Nadiža

⁹ Luté, namesto plurala Luti, pomeni toliko kakor na Tolminskem lovti — Abstürze. Lovtniti z vrati, zaloputniti vrata s silo. Štrekelj ima po Erjavcu za luti pomen: ozka skalnata grapa. To bi deloma ustrezalo ruskemu lotó, Mulde, lotčina, Hohlweg, vendar morfologično tod in drugod po Tolminskem lovt, lut pomeni Absturz.

¹ Nadižo omenja že v V. veku po Kr. Strabo na podlagi grških pisateljev izza VI. veka pr. Kr., Plinius pa v II. veku po Kr.: Natiso cum Turro profluente Aquilae. Grion v svoji zgodovini mesta Čedadana nanaša besedo Natiso-Nadiža na ime reke Athesis — Adige in reke Atex pri Domodossoli, s predtiklino *n* kakor nekatere druge laške besede (accosto = nascosto, inferno = ninferno).

² Enako ime za vrh 812 m nad Korminom; beseda pomeni istotako = kored — vstricno, kakor zidu podobno masivno goro. Ime se ponavlja za strmo livado nad Idrskim in pri Šturmih pri Livku. V južnem Tirolskem v Val Noce je Córado. Pleteršnik ima kóred adj. indecl. za ebenbürtig; konja sta kóred — bilden ein schönes Paar.

sama priteče naravnost od severa izpod strmega pobočja Breškega Jalovca. Ob izlivu Belega Potoka je struga precej ravna. Na zemljevidu avstrijskega in tudi italijanskega vojaškega geografskega zavoda je gorenja Nadiža napačno vpisana za dolnji Beli Potok z Lomanjo. Prof. Olinto Marinelli trdi, da Nadiža nastane iz različnih hudournikov, pa se ne ve, kateri je pravi izvirek, ali Beli ali Črni Potok.

Beneška Nadiža pri izteku iz gor

Prof. Rutar pa trdi, da Nadiža nastane iz več vrelcev, a se tudi moti, ker je Nadiža le en sam močan izvirek. Pač pa je višje gori nad njo več manjših vrelcev, to so izvirki Črne Vode. Ne prof. Rutar, ne geograf Marinelli nista vedela za pravi izvir ter sta le ugibala; sama pač nista bila na licu mesta.

Na desni strani struge Nadiže, na majhni gredini že precej pod sklonom višje gredine Srednjega Brda, sva naletela na novo zidano hišico. Ni še bila dograjena, vse je bilo prirejeno le za silo. Mladi

mož s pomočnikom sta še zidala. Nedaleč od hiše je kobacalo v povojih dete, poleg njega je mlada mati grabila seno. Bil je tako idiličen prizor v tej gorski samoti, da sem se nehote ustavil in se nekoliko razgovoril z ženo. Prostodušno mi je povedala, da sta se z možem pred letom ločila iz Brezja, ker jima starši niso dovolili poroke. Izbrala sta si to samoto. Imata toliko travnika, da redita kravo in po pašnikih nekoliko koza. Imata tudi nekoliko njive za krompir. Za ostalo naj bi skrbel mož, ki hodi čez poletje v svet na delo kot zidar. S kako malim je človek lahko srečen in zadovoljen! Mlada žena živi v poletnih mesecih z otrokom popolnoma sama brez vsake družbe. Daleč naokrog ni človeške duše in vendar živi zadovoljna v skrbi za otroka in v trudu za malo posestvo. Šele na jesen se vrača mož in prihranek njegovega dela mora zaleči za skoraj vse hišne potrebe. Kaka radost je sijala z obraza mlade žene, vse razgrete od dela, ko mi je pravila, da je srečna in zadovoljna, da ne potrebuje ničesar razen svojega otroka.

Zamislil sem se pozneje v sopotu³ Nadiže na ta prizor. Ko vali Nadiža svoje rjave slapove⁴ po strmi strugi, ko udarja strela za strelom na vrh Jalovca in težki oblaki zagrinjajo dolino, kako hrabro srce mora imeti ta žena v taki samoti! Ali nam priroda v svoji lepoti in grozoti ne ustvarja jakih in močnih duhov, ki se morda čez rodove in rodove pojavijo kot geniji človeški?

Struga Nadiže se dviga vedno strmejšo, vsa zametena z orjaškimi rovmi⁵, nekatere so pač do 40 in 50 m³ obsega. Bistra voda Nadiže se komaj zasledi med nanesenimi kamenimi kladami in tvori med njimi sem in tja precej globoke tolmune bistre vode. Skakala in telovadila sva s Škvorom od skale do skale, seveda je včasih spodletelo in nekajkrat sem štrbunknil do pasu v mrzlo planinsko vodo. Škvor mi je pravil, da je hudournik Nadiže ob nevihti strašan. Struga se imenuje Nadiža le od izvira Nadiže navzdol, višje gori nosi ime Črna Voda izpod bregov Jalovca. Črna Voda vali s seboj ogromne količine meli in grušča. Kogar bi nevihta zasačila v soteskah Nadiže, bi bil pač izgubljen. Saj sem na bregu v vejevju olševja zasledil gotovo 4 in 5 m visoko slačje⁶, ki je obviselo na vejevju ob zadnji nevihti. Med potjo sem Škvora večkrat izpraševal po izviru Nadiže, pa me je vedno skrivnostno potolažil, naj počakam, češ, da malokdo pozna pravo mesto, morda kak tihotapec, ki ga nanese tajna pot po strugi Nadiže ali pa kak pastir iz Srednjega Brda, ki iz dolgega časa stika po kotih in naleti na izvirek. Že precej visoko gori v strugi me je zapeljal na levi breg, kjer se je veliko drevo s svojimi vejami nagibalo tako, da je bilo treba veje pridvigniti. Iz podmola⁷ brega je vrel močan curek studenčne vode na dan. Nehote sem se spomnil Nadiže v Planici, vode, ki prav enako kakor Beneška Nadiža dèga

³ sopot, Klamme, med stenami stisnjena struga.

⁴ slap, Wasserschwalle — Woge.

⁵ rov, -i, —, ausgerissener Fels.

⁶ slačje, angeschwemmtes Reisig.

⁷ podmol, Uferbruch, Gallerie.

s silo iz pečevja pod Ponco. Šele, ko vidiš nenavadni pojav, postane ti tudi beseda jasna. Beseda Nadiža se pa da razumeti le iz slovenščine. Če so Latinci iz te besede skovali Natissona ter Furlani ob Gradežu Natissa in če ista beseda tudi v samotni Kranjski Planici pomeni isto, je to stvaren dokaz, da so bili slovenski pastirji še pred prihodom Rimljanov naseljeni v teh samotnih gorah. No, kdo je pred 60 leti vedel za Nadižo v Planici in Nadižo pod Breškim Jalovcem? Saj za izvir Beneške Nadiže pred menoj ni vedel noben intelektualca; bil sem prvi turist pri njenem izviru, bila je prava »prvenstvena« tura!

Od Nadiže navzgor voda pojema, struga se ne imenuje več Nadiža, ampak Črna Voda, višje gori po strugi voda le še cvrlja. Čez kake četrt ure se po strugi pride med kamenjem do zadnjega izvirka Črne Vode. Nad izvirkom postaja struga še bolj strma in je docela suha. Tudi Potok na Plazeh, ki se izliva na desnem bregu tik nad izvirkom, je sušica.

Nad izvirkom Črne Vode sva s Škvorom krenila na levi breg, potem po drnu pobočja Jalovske rajde do steze, ki vede po obronkih Gabrovca 1633 m pod Kačarjevo planino iz Breginja proti Brezju. Svet je pust, poln melin in oddorov, do pod Kuclja 900 m, ki je lep stožec nad strugo Črne Vode in Belega Potoka, odet kakor z zelenim plaščem. Celo pobočje dolge rajde gor od Kobarida pa do izvira Tera je sicer travnato, a prestrmo, da ni za pašo goveda. Radi tega tudi v celem prostranem pobočju ni planin; bila je le ena Kačarjeva planina 1058 m zahodno nad Breginjem, sedaj pa, odkar preganjajo drobnico, tudi opuščena. V Kobarškem Kotu so jeli gojiti bolj in bolj govejo živino; radi tega so Breginjci opustili tudi sočno planino na vrhu »Vene na Kucje« 1463 m. Visoka trava tod kaže sledove nekdanje bogate planine; pod njo so veliki bukovi gozdovi Drnohle nad Žago.

Ko sem l. 1918 šel čez ta vrh, sem komaj brodil visoko travo in se preril skozi pravi pragozd na severni strani do vojaške ceste, katero so napravili Italijani ob Učiji.

Prof. Rutar ima za Beli in Črni Potok (Črne Vode) Mali in Veliki Kolenjak, a napačno. Kolenjak je v severnem pobočju Brda 909 m, vrha nad Breginjem proti grapi Potoka na Plazeh, ki se izteka v Črno Vodo.

V velikem ovinku čez gorenjo rušečo se grapo in vrsteče se me-line Črne Vode, Belega Potoka in Lomanje sva s Škvorom zavila na travnato položno gredino, na kateri leži vas Brezje 838 m. Cerkev in del vasi stoji nekoliko nižje 797 m z razgledom na labirint vrhov zadnje Beneške Slovenije. Mimogrede sem se ustavil v župnišču, vendar mi gospod vikar ni mogel povedati nič zanimivega. Duhovniki na samotnih krajih često otopé, da preko enakomernega vsakdanjega življenja ničesar ne vidijo. Edino njih stremljenje je, da bi skoraj dobili boljšo faro nižje doli na gričevju ali v dolini. Koliko narodnega blaga bi nam bili duhovniki po gorah lahko nabrali, ohranili in rešili pozabe! Koliko ljubezni do lastne, če tudi težke grude, do svoje govornice bi lahko navdahnili svojim župljanom in s tem tudi zase zajemali življenja!

S Škvorom sva se poslovila že pod večer, z obljubo, da pojdeva še gotovo skupaj skozi Beneško Slovenijo po tihotapskih potih. Žal, da do tega ni prišlo!

Brezje je samotna vas, najvišja vas Trske Slovenije. Narečje je že težko umljivo. Ustavil sem se v krčmi Giussino, t. j. edini krčmi, ako sploh zasluži to ime. Dobiš le slabega gorskega vina, jajec in kruha.

Večer sem presedel v družini domačinov ter izpraševal ljudi, ki so me radovedno ogledovali. Kdaj pač izven obmejnega vojaka in finančne straže pride v to samoto svetski človek? Mojemu zanimanju za njih zapuščeno vas in jezik so se prav čudili. Domači kraj jim je bil puščoba, slovenski jezik neumljiv, njih edino poželenje, priti v bogato Furlansko nižino, polno trte in žita. Vendar sem se z njimi končno dobro sporazumel. Gospodar pa je povedal, da je prodal vse svoje posestvo na Brezju, v jeseni se preseli v ravno Furlanijo, kjer je nakupil drugo domačijo.

(Dalje prih.)

Uroš Župančič:

Prvenstveni vzponi

1. Severna stena vzhodnega stebra Široke Peči.

Martuljek vedno vabi plezalca, ki si želi doživetij v prepadnih stenah in na nazobčanih grebenih tega v divji pristnosti še — upamo, dolgo — ohranjenega planinskega sveta.

Le lovci, divji lovci in plezalci si znajo poiskati prehode po kozjih stezah, med ruševjem in preko melin do mogočnih sten, torišča plezalcev. Tak obiskovalec Martuljka se zave, da je sam tudi del narave, čuti se neznansko majhnega v tem mogočnem in silnem morju skal, valujočem proti sinjini neba.

Kadar jaz stopim v Za Ak, se mi zdi, kakor da stojim pred veliko cerkvijo z mnogimi lepo oblikovanimi stolpi.

20. junija 1932:

Murka in jaz sva sedela v ranem jutru nad vstopno stenico v dnu Amfiteatra. Rosa je še krasila travne bilke, solnce še ni popilo te krasote lepega, svežega jutra, le gori v vrhove je pošiljalo svoje prve rdeče žarke. Praznično jutro je bilo za naju. Zasanjala sva vsak svoje misli. Dvoje ljudi različno doume take lepote.

Sanjava Murka je poslala svoj pogled v globino; doli v Za Aku jo je pozdravil šum bistre vode, misli so ostale pri vodi in so se poigravale z valčki, skakajočimi preko belih skal; tam ob potoku so pozdravile Murkin pogled lepe planinske rože, avrikelj, pa encijan in druge. Preko doline je gledala na položne, mehke in zelene Karavanke; oj, le na naši strani varno naše... Mehka ženska duša gre vasovat v vrtove rož, k potokom in na mehke steze, a moška duša se dvigne v stene.

Gledal sem stene okoli sebe; vse so vabeče, a grozne obenem. Tik pred menoj je stal mogočen steber do polovice obžarjen od solnca. Kakor velik vprašaj sem ga gledal. V mislih sem že plezal preko peči po laštah in policah do previsov in vedno više in više k lepemu cilju

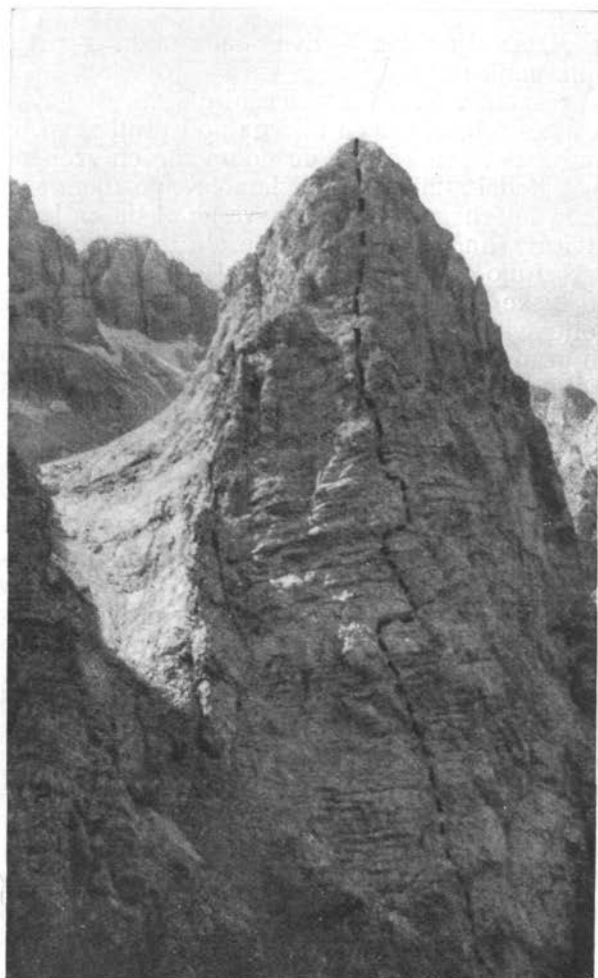

Foto Leo Bebler

Severozahodni steber Široke Peči

— vrhu! Kaj misli! Zahotel sem si dejanj! Postal sem nemiren in sem zmctil Murko v sanjah, ki so pri njej vasovale. Pogledala me je. Molče mi je očitala in odsvetovala poizkus.

Pa sva vstala in šla po bregovih Amfiteatra na Široko Peč, vsak svojih misli; ona mračnih in boječih, a jaz zračnih in hotečih.

Tista zima me je dvakrat videla na onem počivališču; zanimali so me prehodi v severnovzhodni steni vzhodnega stebra Široke Peči; stal sem tam in preočeval vse možne prehode. Izbral sem pravega, v nadi sem se vrnil domov in upal na uspeh.

20. junija 1933

sva se vrnila v Martuljek dva — dva mlada fanta — pripravljena na vse — samo na umik ne!

Noč sva prespala v Za Aku v družbi dišečih Blagajan v ruševju. Preden je posijalo solnce, sva že bila na poti proti steni. Pred stenico za vstop v Amfiteater sva krenila desno na snežen grebenček, z njega sva vstopila v gladek, 20 m visok žlambor, po njem sva lahko priplezala navzgor do črnega previsa, ki sva ga obšla na levi preko lažje prevese (lestvica!). Nad preveso sva plezala navzgor, malo proti levi, do luske in skozi njo (luska na levi strani, masiv na desni — v smeri plezanja). Od luske sva plezala navzgor k mali krmolji — možic!

Od krmolje sva se vzpela po lahkem terenu navzgor, malo proti desni, na rob grape, ki pada v Za Ak in tvori levo suho grapo. Dalje po izpostavljeni steni nad grapo navzgor in malo v levo do večje krmolje; tik pri njej po prepereli ozki lašti na desno ven proti žmulstim prevesam, ob njih navzgor, ob levi strani do prevesne žmule, tik pod njo nekaj korakov desno in čez previs — težko! — na visečo, zaprodno in gladko polico nad žmule (možic!), 30 m na desno nad žmulami (možic!), nato navzgor do plitvega, odprtega kamina; leva stran mu je razčlenjena, desna pa gladka (pod kaminom možic!). Dalje se pleza više po desnem robu kamina, do drnaste police (možic!). Desno navzgor ob desni grebenski, prevesni žmuli, po previsnih pečeh v izstopni kamin z zagvozdeno skalo, skozi okno na severni raz vzhodnega stolpa in čez par korakov na vrh.

Skala je spodaj masivna, a zgoraj krušljiva; stena je izpostavljena. Plezala sta 5 ur France Ogrin in Uroš Župančič.

2. Severna Stena Triglava — zapadna stran.

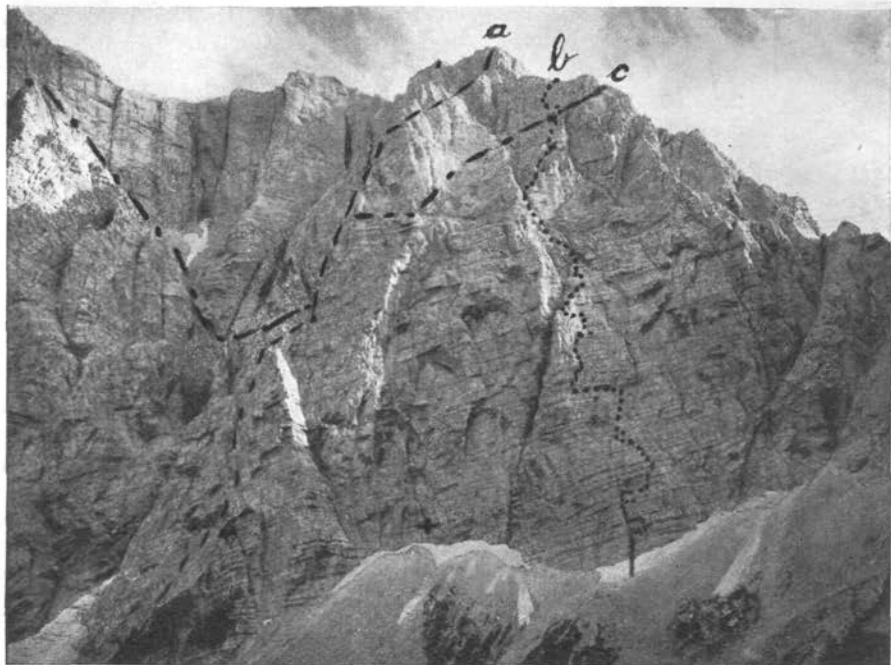
(Posvečeno tovarišu Sandiju Wisiaku.)

8. julija 1933:

Polno je že smeri v mogočni Triglavski Steni in mnogo je še nerešenih problemov, sprejela je k sebi že marsikoga, a še ni izčrpano njeno bogastvo, še hodimo k njej — po nove zmage nad samim seboj, a nikdar zmage nad Steno.

Z mislijo na vse težave sva vstopila ob pol šestih zjutraj v strmo izprano poč, desno od visokega kamina v zapadnem delu Triglavske Stene, to je desno od Kusyjeve plošče.

Plezala sva po potolčeni in izprani poči navzgor do police, po njej na desno do trebušastih preves, nato po novi poči navzgor in po polici desno do krmoljice po drnasti lašti, ki je prekrita s preveso; ležé proti desni do zoba na lašti; dvig v preveso in preko nje navzgor (na lašti možic!) do stika dveh kratkih žlebičev; po desnem žlebu navzgor,

Zapadni del Triglavske Stene

a = Jugova smer

b = Sandi Wisiakova smer

c = Zlatorogove steze

† = Plošča Emanuela Kusyja, † 1922 l.

skrajno težko, do izpranega žleba (voda); nato po poklini na levo in po stolčenih ploščah na prodnato glavo, nato prestop v steno (v krmolji možic!) in po ploščah navzgor na polico pod črnimi, mokrimi prevesami; 30 m po polici na levo, skoraj na rob kamina, nato po navpični poči navzgor, v višini 10 m prestop v desno poč po gladkih ploščah, po desni poči navzgor v previs, preko njega — težko! — nato prestop v kamin; 30 m navzgor do prevese, ki prekriva kamin, tik pod preveso izstop na desno — težko! — in navzgor preko previsa na polico — na desni spodaj prodnata glava. Nato desno navzgor preko prevese na polico, dalje malo na desno navzgor preko prevesnih plošč, v sredi njih v krmolji možic; desno od njih ogromen odlom — balkon — viden iz doline. Nad ploščami po prepereli polici pod previsi na levo na stolp tik ob kaminu (dva možica!). Po desnem robu ob kaminu navzgor malo proti desni v žleb in po njem navzgor do preperelih preves in preko njih — skrajno težko! Dalje na levo navzgor na glavo vrh kamina — gamsovi ostanki! Dalje še proti levi preko preperelih preves v izstopni žleb, po njem do pod skoka.

Prestop v desno po polici ven in navzgor na stolp — možic ob tričetrt na eno! Od tu dalje je plezanje lahko in možno v okovankah na (Bambergovo) pot na Plemenicah.

Široka Peč

Spodnji del Stene do vrh kamina je skrajno težak; nevarnost je padajoče kamenje, stena je vsa zglajena od kamenja. Višje nad kaminom so le posamezna mesta težka — prepereli previsi!

Plezala od vstopa na pot na Plemenicah 7 ur France Ogrin in Uroš Župančič.

3. Greben med Malim Dovškim Križem in Široko Pečjo.

10. julija 1933:

Vsi grebeni v Martuljkovi skupini, od najtežjih do najlažjih, so bili preplezani, edino kratki in nedolžni grebenček med Malim Dovškim Križem in Široko Pečjo še ne. Nudi pa ta grebenček lep in lahek prehod. Možna je kratka zveza med tema vrhovoma.

V vsem grebenu je 13 stolpov in stolpičev.

S sedla pod Dovškim Križem proti Široki Peči sta dva stolpa lahka in drnasta, na drugem je možic, z njega se sestopi v škrbino, a iz nje v masivni tretji stolp. Skozi poč in višje gori prestop v levo v grebensko poč, ki privede na mizast stolp. Sestop z njega skozi globoko poč navzdol, in na desno stran grebena prečka pod prevesami do poč in po njej navzgor na četrti stolp (možic!), sestop na nižji greben in po polici na desnega tik ob grebenu, na koncu prestop preko grebena na levo stran, ker je prehod po grebenu ali na desni strani

nemogoč. Po krušljivem terenu navzgor na stolp (možic!). Dalje po krušljivem terenu na škrbinico in preko masivnega stolpiča na lahek teren in po grebenu na stolp (možic!). Sestop z njega v snežen žleb, ki pada v Za Ak, preko žleba na prihodnji stolp, ki je med dvema žleboma — lahko — možic! Sestop na stezo, ki vodi na Široko Peč.

Prehod je priporočljiv; plezala 1 uro v čevljih France Ogrin in Uroš Župančič.

4. Severno-zapadna stena Cmira.

12. julija 1933:

Iz Aljaževega Doma preko pečin po kozjih stezah — 1 uro — do snežene grape. Po njej navzgor do skoka. Prehod možen na levo po kozjih stezah skozi rušje navzgor na prodnato glavo — v levi steni v krmolji možic — proti desni skozi kamin v grapo, napolnjeno s snegom, po njej navzgor — prehod možen samo, ako je veliko snega. Visoko gori prestop na levo v skalnat hrbet, po njem navzgor do police — sledovi gamsov — po njej na desno, gladek prestop preko grape, po polici še desno — sledovi gamsov. Preko sumljivega bolvana, po prevesni gladki poči navzgor na sistem polic, ki vodijo proti desni na zapadni rob. V krmolji pod pečjo možic. Navzgor malo levo po izpranem žlebu do preperete poči z zagvozdено skalo; skozi okno do preperete krmolje, levo ob njej čez preveso navzgor v žleb, po njem navzgor do police, izstop po njej na levo — možic! Nato navzgor v moker kamin, zelo težak in polzek; izstop iz njega na levo po grebenčku, ki je zelo izpostavljen in krušljiv, levo prestop na polico — možic!, čez preveso navzgor na višjo polico, po njej na desno nad kamin, ki tvori dimnik z gladkimi ploščami; navzgor v izstopni žleb z zagvozdenimi skalami, tik do njih, prestop desno in nad nje tik pod vrhovo piramido.

Smer se v spodnjem delu drži grape in je zelo lahka; nato po polici desno do prevesne, gladke poči — težka. Po žlebovih navzgor in po polici na levo pod izstopne kamine, ki so zelo izpostavljeni, mokri in težki.

Plezal sam — v okovankah — le poč in izstopni del sezut. Iz Aljaževega Doma do vrha Cmira 4 in $\frac{1}{2}$ ure.

* * *

Tem opisom naj dodam to-le samoizpoved:

Mlad in zdrav človek se nagonsko hoče izživljati. Da ne zabloudi, pa mu je potrebna prava vzgoja. Mnogo je pravih potov, a vsi morajo človeka voditi do smotrenega dela, da si z njim prisluži življenje in obstoj v njem. Kajti šele z delom oplojeno življenje dobiva svoj smoter in dovede do prave in resnične sreče.

Prav v naravi in z delom v njej se mlad človek more najbolje in najbolj izživljati. V naravi najde žive primere borbe za obstanek. Rože, ki rastejo na goli skali, srkajo moč življenja iz kupčka prsti; v neprestani borbi morajo živeti, pa kako lepe so! Delavne žuželke se po skalah pehajo za skromno hrano, pa kako so čile, žive, vesele! V

naravi opazuj človek borbo za življenje in vdaneje boš bil svoj boj za obstanek. Ko gleda človek življenje narave, šele spozna ceno lastnega življenja. Za življenjski boj pa se mladi človek pripravlja v višku narave, v planinah. Tu, daj! si krepí telo, duha, voljo, tu v stenah, skalah, prevesah.

Cmir (izpod Špleta)

Foto dr. M. Kajzelj

Hvala Bogu, da je velik del mladine na pravi poti, ki vodi v naravo. Ta pot vodi k resnemu življenju. Klic narave, ki je tako močan in vabeč, bo rešil mnoge, mnoge iz težkega nižinskega vzduha. Odmeva je treba klicu in iti za njim... Najglasnejši pa je klic planin. Gore krijejo v sebi silna bogastva; toda odkrivajo se le popolni ljubezni in resnemu, odpovednemu naporu ter požrtvovalnosti za druge.

Ne plašite se truda in dela! Plačano bo vam stotero. Skromni bodite, a končno ste na izvršeno delo lahko ponosni.

Na Pivsko-Drobnjački Planoti

Foto dr. Br. Gušić

Lipovšek Marijan:

Čez Durmitor na morje

(Dalje.)

Foča je prijazno mesto. Prav orientalsko, dosti zamazano, toda in torej slikovito. Vitki, beli minareti Aladže-džamije (»pisane« džamije) se s kupolami krasno odražajo od temnomodrega neba. Listnat gozd sega ponekod prav med hiše, ki so nizke in vegaste. Z gostim grmičjem porasla pobočja se dvigajo tik nad zidini in vrsta vitkih topolov stoji ob cesti. Pestre barve narodnih noš se mešajo med revno napravljene turške bule, množica turških fesov prekrči pravoslavno čepico. Sobota je, v mestu vašar ali po naše semenj. Živahno vrvenje valuje po čaršiji. Tudi nas vabijo s kriki za kupčijo. Stopimo v bazar in nakupimo krompirja, češpelj in čebule. Ostalo nosimo že od doma. Marij in Miloš brž fotografirata, kar more leča ujeti v kamrico, in odtrgamo se od zadnjega večjega kraja pred Durmitorjem.

Tako torej koračimo ob Drini navzgor, topot na desnem bregu. Cesta se vije v velikem loku nad reko, zeleni breg pada od nje do vode. Spremljajo nas kmetje, ki se vračajo s sejma domov v majhne vasice v ozkih stranskih dolinah. Naša pisana karavana dviga prah po cesti. Mimo zadnjih hiš koračimo, vroče popoldansko solnce nam rjavi lica in roke. Dobro volje stopamo za vodnikom. Kaj bi ne! Prav nenavadno potujemo — kdaj bi si kdo izmed nas doma omislil tako potrato in najel konjiča, da nese bisago! »Ko Angleži!« momlja Marij.

Gričevje na obeh plateh doline se vzpne v hribe, hribi zrasedo v gore. Pot je prijetna. Med grmičevjem in skozi redki gozd nas vodi cesta, ki se kmalu izgubi v skromen kolovoz. Nešteto studenčkov curlja čez pot in hiti majki Drini v naročje. Pridno pijemo, če smo žejni. Radovedno nas opazujejo domačini, čudijo se naši opravi in cepinom. Marij se važno pogovarja s starim muslimanom, ki počasi jezdi poleg njega. Govorita, kakor da bi reševala svet. Kmalu pridemo do bistre vodice. »Eto, vidiš, ovo je stara turska voda!« pravi kmet. Pa res ni slaba, ta turska voda.

Solnce se že niža. Drevesa mečejo dolge sence na pot, mi pa imamo še dober kos pred seboj. Neusmiljeno korakamo, vedno dalje, po slabi raztrgani poti. V mraku se ustavimo pri hanu. Ibro pravi, da je žejen, pa gre pit. Mi posedemo zunaj ob suhi meji pri studencu, ki z močnim curkom bruha iz zemlje. Daleč proti severu nam nese pogled na gorato deželo ob Drini, odkoder prihajamo. Tam leži blede svetloba nad dolino, proti jugu je pa mračno od visokih gora. Prijetno je v večernem hladu. Kmalu odrinemo dalje. Poti ni ne konca ne kraja, noč prihaja po dolini. Gozd zatemni in skoraj hodimo le tipaje. Spotikamo se ob kamenju, ki leži na poti. Končno si vendar globoko oddahnemo, ko nam Ibro pove, da smo dospeli. Pripeljal nas je do orožniške postaje, ki leži tik ob naši poti. Narednik je Slovenec, pa je slovenski že pozabil. Komaj da spravi iz sebe nekaj domačih besedi, ko nas prijazno povabi, naj prenočimo pri njem v sobi. Mi smo se pa rajši odločili za seno — kaj bi pet takih tičev v posteljah!

Seveda smo bili lačni. Ibro nas je vedel k svoji sestri; tam, je dejal, lahko dobimo mleka in kruha. Utrujeni in gladni smo se torej odpravili za njim. Poti je bilo za dobrih pet sto korakov, nam pa se je zdela strašno dolga. V temi, z nogo tipaje na kamenje pred seboj, smo tavalili za vodnikom mimo črne silhuete male džamije čez žuborec potoček v klanec, vrhu katerega je stala polomljena bajta.

Posedli smo pred kočo po skalah. Ibro je vstopil in sporočil sestri, da vodi goste. Dokler ni bilo vse pripravljeno, nismo smeli vstopiti. V temni noči se je rdeče rezal skozi odprta vrata ogenj na ognjišču, nemirne sence so begale po stenah in stropu bornega prostora. Ostro se je črtal pravokotnik vrat v temino, ki nas je obdajala. Po dolgem, lačnem čakanju se je prikazal na pragu Ibro in nas je pozval, naj vstopimo.

Sredi male kuhinje je stala na tleh ogromna latev »ljutega mleka«, kakor pravijo tod kislemu mleku. Ob strani je ležalo nekaj trdo kuhanih jajc in težak, drobljiv, ovsen in koruzen kruh. Okrog skled kakih šest nizkih sedežev, pručic, tnal in celo mehka preproga. Slučajno smo posedli tako, da sem se znašel pred »čilimom«. Nekam nezaupno sem ga motril, vendar moram preprogi in gazdarici na čast povedati, da se me ni prav nič »prišlo«.

Žlice smo nosili kar s seboj in pojedina se je takoj pričela. Svetil nam je ogenj, ki je gorel na tleh. Razvnel se je živahen pogovor, med katerim so naše cigarete prav tako živahno izginjale v pepel. Izmed nas nikdo ni kadilec, zato pa je bila muslimanka vsa srečna, ko smo ji podarili nekaj cigaret.

Z Ibrom smo se pogodili, da nas drugi dan popelje do vasice Nedajno¹. Pravil je, da dobro pozna pot, nam pa je bilo ljubo, da nam ni bilo treba iskati novega nosača in vodnika. Cena pač ni bila visoka. Za vso pot od Foče do Nedajna smo plačali 85 dinarjev in nekaj

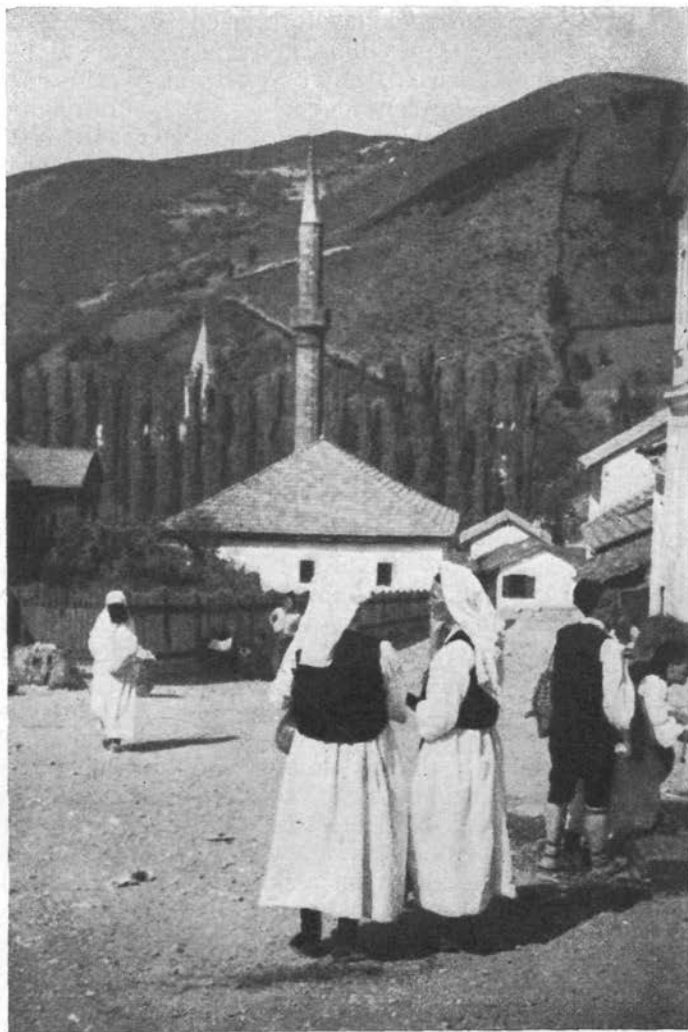

Foto
M. Avčin

Foča

cigaret. In ker je daljave tudi kakih 80 km, je veljal 1 km nošnje povprečno 1 dinar za — pet oseb.

Vrnili smo se k orožnikom, zlezli v seno in sladko zaspali.

Ob štirih zjutraj nam je zakikirikal hripav petelin s strašnim glasom prav na ušesa dobro jutro. Kar poskočili smo in vseprek oštevali nedolžno žival, tako nas je prestrašila. Kmalu je prišel tudi

¹ Pravilno je: Nedajno, ne Nedanjo. (Popravi naslov na str. 149!)

skrbni Ibro, mudilo se je na pot. Natovorili smo kobilico, poslovili se od orožnikov in odrinili zajtrkovat zopet k Ibrovi sestri.

Pot, ki se nam je zdela včeraj tako dolga, nam je danes naglo minula. Kmalu smo bili na klančku pri bajti. Veselo nas je sprejela starka kmetica, v širokih, umazanih turških hlačah, v beli, napol odprti srajci, skozi katero so pogledavale izsušene grudi, in s skromnim kaftanom okrog ramen. Danes nam je pripravila nekaj posebnega. Radovedni posedemo. V široki, plitvi »sofri« nam prinese »pito« — iz koruzne moke in jajec spečeno dobroto, ki je kmalu naglo izginjala pod našimi urnimi žlicami. Ibro nas je nekaj časa nemo in strme gledal, kako uporabljamo jedilni pribor, nato nekajkrat brezuspešno poskuša posnemati nas, končno pa je resigniral na napredek civilizacije in korajžno segel z umazanimi prsti v skledo in odluščil lep kos skorjastega peciva. Mi pa — Angleži — ravnodušno gledamo na ta zločin spodobnega vedenja pri jedi.

Starka postreže še vsakemu z naprstnikom varenike — zavretega mleka — stisnemo ji v roke plačilo, pa se prisrčno poslovimo.

V rosnem jutru stopamo po slabem kolovozu visoko nad Drino proti stiku dveh dolin, med katerima se v trikotu dviguje strmi Soko (1439 m). Desni breg reke, po katerem korakamo, se valovito in precej položno spušča do vode in se na drugi strani strmo vzdigne v košat hrib, ki vali svoje skale prav v Drino, da se srdito zaganja v zapreke in barva svojo zeleno vodo z belimi progami penastih valov. Na naši levici čepe visoko v bregu redke, bele hišice Bastaja, vsaka zase med bujnimi travniki, koruzo in pšenico. Z leskovega grmiča nas pozdravlja kos. Doli ob smaragdni vodi leže lepi prostorčki za taborjenje. Srečni kajakovci! Pravili so nam, da Nemci številno posejajo našo Bosno; menda jim ugajajo bosanske reke.

Vasico Hum smo prešli, ne da bi se je dobro zavedli; tako vstran od našega pota leži, tako majhna je in tako redko so posejane njene hišice med lesenimi, nerodnimi plotovi. Naš kolovoz se polagoma spreminja v slabo, razdrapano stezo, ko stopamo navzdol proti Tari. Sotočje je ostalo na desni, novi most čez Taro, naslednik prejšnjega primitivnega broda, nam odpira vrata v svobodno Črno Goro.

Na dveh velikih pitonih in na težkih verigah, katerih konci so pričvrščeni na mogočnih, v tla vzdanih kavljih, visi most kot pravo nasprotje divje prirode krog njega. Široka cesta se začenja pet korakov pred njim in se konča tri za njim. Po strmih pobočjih vodijo do mosta slabe, skalovite steze, po katerih tovorijo svoje konjiče pisani mohamedanski Bosanci in umerjeni, samozavestni Črnogorci. Bistra Tara, očiščena v divjih bojih s čermi v soteski, teče pod mostom v globokih, temnozelenih tolmunih. Neomadeževana voda ne ovira pogleda in prav na dnu zapaziš nad čistim prodom škuko. Na desni in levi se začenja masivni zid velikanskih sten, ki padajo strmo v dno tesni. Prekoračimo most in stopimo na črnogorska tla.

Mimo skromne kafane se dvignemo čez malo Ščepan-polje proti razvalinam velikega gradu, ki je bil nekdanj last slovitega Hercega Stjepana Vukčića. Bogata in polna prometa je bila nekoč ta dolina.

Skuta s Kremžarjeve poti

Foto prof. Janko Ravnik

Danes srečaš le lokavega Bosanca in ponosnega Črnogorca. Samota vlada tod in tujec je bela vrana. Le vsako poletje oživljajo redki durmitorski gostje samotne soteske in sem in tja švigne po bistri vodi čolnič tujih kajakašev; sicer pa vlada mir nad veličastnimi gorami.

Kdor bi mislil, da je pokrajina tu doli pusta, suha, brez vode in vegetacije, ta bi se kaj močno začudil, če bi ga na lepem predstavil semkaj v severni del Črne Gore. Pot, ki nas je vodila strmo navzgor mimo svežega studenca na visoki platô med Pivo in Taro, me je prav zelo spominjala na dvig iz Borovniške kotline na Rakitno; le da je relativna višina od Tare do Crkvic mnogo večja. Mestoma v vročem solncu, včasih pa prav prijetno v hladu visokih bukev smo stopali strmo navzgor. Kobilica našega vodnika je krepko prenašala usodo stopetdesetih kilogramov. Jana je trdil, da je preveč naložena in da se ji bo hrbet kmalu udril in trebuh segel do tal. Zviti Ibro pa je dobro poznal svojo živalco. Ne bi ji bil naložil preveč — čemu bi žrtvoval konjiča za tujce? A mi smo bili zadovoljni sami s seboj, da smo stopali praznih hrbtov po strminah. Ibro sam tudi ni bil od muh. Izposodil si je pri sosedu v vasi konja in je jezdil poleg svoje kobile, da bi se z nepotrebno hojo ne pretegnil. Prebrisan možak nam je bil vseč. Z Marijem sta se kar spoprijateljila in tudi ostali smo ga imeli radi. Cigareta za cigareto je romala v njegove suhe, okorne prste, ki so kaj spretno svaljkali duhtečo rastlino in z blaženim obrazom je na vse strani pihal smrdeči dim.

V ozadju, na jugovzhodu, je počasi lezel izza zelenih grebenov sivi Maglič, prepasan s progami belih snežišč. Razveselili smo se prvega znanilca alpske prirode, kamor smo bili namenjeni. Še nekaj strmih klancev smo morali premagati. Srečavali smo postavne črnogorske fante in brhka dekleta. Piva se je skrila za našim hrbtom v sotesko. Globoko spodaj je neslišno šumela Tara; le bela proga penaste vode, ki je udarjala ob skale, nam je bliščala v oči. Na desnem bregu Tare je pogled globoko ob reki sledil stari cesti, ki se je kmalu izgubila v strmih skalovju. Malo korakov še, nekaj klancev: svet se razmakne, grmovje se zredči in na vrhu stojimo.

V daljavi se nam prvikrat pokaže Durmitor. Siva, neizrazita, skoro ravna črta dolgega pogorja z enim samim višjim vrhom je nekako tak ko naš Triglav s Savske ravni. Naš daljni cilj! Tla pod nami pa — kakor bi odrezal — najhujša kraška razbitina. Solnce žge na gola pusta tla, redka trava poganja med bornim grmičjem in veseli smo sence tenkega drevesa. Navzdol po planoti nas vodi pot do prikupne vasi Rudine, ki leži sredi obširnih travnikov. Res pravo čudo je ta planota. Pivska Planina se ji pravi na zapadu ob Pivi. Kaže nam neznan prehod iz kraškega v alpski svet. Vsa prisojna pobočja naokrog so strašno kamenita, osojna pa porasla z lepimi smrekovimi gozdovi ali s sočnimi travniki; prav tako je tudi vsaka ravnica na planoti kar po domače prijazna in vabljiva. Šele višje proti vasi Nedajno prekriva planinska trava planoto čez in čez, ko je absolutna višina previsoka za kraško kamenje.

(Dalje prih.)

Obzor in društvene vesti

»Tomislavov dom« na Sljemenu — požar in prerod. — V nedeljo 4. februarja 1934, je bil Tomislavov dom v vsakem prostorčku zaseden; veseli Zagrebčani se kar niso mogli ločiti. Manjša družba je gori ostala še v ponedeljek, 5. februarja, in se je zvečer zabavala v topli sobi, ko je naenkrat iz oskrbnikove sobe šinil plamen in s strahovito brzino zajel vse prostore, nevzdržno — saj je vse poslopje bilo zgrajeno iz lesa. Gostje so mogli še spraviti svoje stvari na varno; drugače se ni dalo malodane nič rešiti. Požarna bramba, ki je prihitela iz Zagreba, je poslopje morala prepustiti usodi; posrečilo pa se ji je, navzlic pomanjkanju vode — ki jo je dovažala od daleč — da je očuvala bližnjo okolico, posebno gozd.

V februarški številki je naš bratski Hrvatski Planinar z naslovom: »Tomislavov dom na Sljemenu ne postoji više«, poročal o katastrofi in s slikami predložil Tomislavov dom v njegovem postanku, požar in pogorišče. — V marčevi številki Hrv. Planinarja je v podrobnostih opisana nesreča, z dramatično žalostnimi prizori. Ob pogorišču se je pač milo storilo tistim starim posetnikom doma, te največje koče Hrvatskega Planinarskega Društva, tistim, ki so vedeli, da je najstarejši, enonadstropni del doma bil zgrajen leta 1878 kot logarska koča Zagrebške mestne občine, kjer je HPD dobilo dve sobi za svojo porabo, leta 1911 pa vso stavbo, ki jo je društvo prihodnje leto dokaj razširilo, a po vojni — ko se je planinstvo silno razmahnilo — leta 1924 jo povečalo do obsega, v katerem jo je zatekel požar.

Kakor naše SPD leta 1909, ko je plaz odnesel stari Aljažev Dom, ni niti trenutek oklevalo, ampak je čez leto dni postavilo sedanjí Aljažev Dom, tako je tudi HPD nemudoma pristopilo k pripravam za novi, večji, času in potrebam ustrezajoči Tomislavov dom. Širom domovine so se razposlali pozivi za prispevke — kamne novi zgradbi. Imena darovalcev nad 5000 Din se bodo vklesala v spominsko ploščo nove zgradbe, onih od 1000 do 5000 Din se bodo vpisala v zlato spominsko knjigo, oni od 500 do 1000 Din dobe diplomo, vsi darovalci pa se vpišejo v knjigo darovalcev.

Kakor prisega se glasi ta-le izjava v oglasu: »Res, kakor je žilav in čvrst organizem našega društva, kakor so zdrave mišice in velika ljubezen hrvatskih planincev, tako hočemo napeti vse sile in postavili bomo novi Tomislavov dom.«¹

Da! V to verujemo.

Ivan Bučer, Čez steno. Mohorjeva knjižnica št. 63. Založila Družba sv. Mohorja v Celju. 1934. Cena broš. 28 Din, v platno vez. 40 Din.

Naše planinsko slovstvo zabeleži važno pridobitev, naš prvi planinski, celo alpinistični roman. Ko se toliko govori, piše, preudarja o globljem pomenu in duševnem ter čustvenem vplivu planin in planinstva, je bilo pričakovati, da bo kak pisatelj skušal življenjske zapletljaj razviti in reševati tudi v sredi in pod dojmom planin, domač pisatelj kajpada naših planin. Mogle bi mu naše planine biti samó pozorišče; v tem slučaju bi njegov roman ne bil prav planinski, a je zares planinski, če pisatelj hoče pokazati, da in kako značaji in čini nastopajočih oseb nastajajo ravno iz posebnih sil, oživotvorjenih v planinah in izvedenih po planincih.

¹ Prispevki se naj pošiljajo na Hrvatsko Planinarsko Društvo v Zagrebu (Varšavska 2a), najbolje po poštni hranilnici, ček. rač. 34.047.

»Čez steno« je roman prave planinske vrste. Osebe so mu res planinci in dejanje se vrši v vseh glavnih prizorih sredi planinskih potov, vzponov, plezanja. V naslovu »Čez steno« je mišljena prava gorska stena in v romanu se prikazuje plezanje — poleg drugih — čez steno naših sten, čez severno Triglavsko, in neposredno iz planinskih pohodov se razvija in gradi dejanje od zasnutkov do katastrof in zaključkov. Pisatelj je šel celo predaleč v težnji, da bi svojemu delu vtisnil čim vidnejši pečat planinstva. Njegova očitna in vsakemu planincu simpatična navdušenost za pravo, res pravo planinstvo ga je zapeljala do preobširnega razglabljanja in teoretičnega podajanja njegovih — sicer res tudi naših — nazorov o bistvu in pomenu planinstva ter o njega zlorabi. Te planinske resnice bi se ne smele razkladati teoretično in včasih skoraj vsiljivo, ampak bi se mogle organsko vplesti v dejanje samo, pa morda niti ne vse, ker tak roman ne more imeti namena, da bi bil nekak planinski idejni priročnik.

V to planinsko okrožje je položeno dejanje romana. Dejanje je ljubezensko, seveda, in ljubezen se vname ter žari naravnost med planinskimi pristopi; planinski skrajnik bo tak ljubezenski učinek nemara smatral za profanacijo visoke ideje planinstva; popustljiv motrilec pristnih človeških nagonov pa se bo resnošaljivo spomnil: »Ljubezen je bila...« Najbrž pa bo zmajal z glavo, ko bi naj verjel, da junaško drzni plezalec Janez izpoveduje svojo ljubezen Dani tam v Prisojnikovi steni, ko v hudi nevihti vsa premočena čepita pod skalo, ona vsa v strahu, in on? On pa neplaninsko, ne baš kavalirsko izrabí zanj ugodno situacijo in se vda svojemu nagonu. Junak, kakor bi ga pisatelj rad slikal? Ne; pri tej priliki je večji junak njegov skromni in tihi brat Pavle, ki gre sam, med točo, bliskom in gromom po pomoč.

Prastari, še vedno neizžrpani problem dveh bratov, ki ljubita isto devojko; v našem slučaju jo eden, Pavle, na tihem ljubi že dolgo, drugi, Janez, se v njo zaljubi pod silnim dojemom planin in planinstva, kot drzen planinec v pričakovano drzno planinko. Tu leži možnost nadzemske blaženosti ali pa nečloveških katastrof, ako bi živeli v dobi herojev in klasičnih epikov ali tragedov. Pa ne živimo! Janezu sprhne ljubezenska zanesenost, ko mu Dana pravi (114): »Ustvariva si miren dom, ko se poročiva...« Pisatelj, ne Janez sam (kar bi bilo pravilno), nam pove: »Na to ni (Janez) nikdar mislil... Mahoma je spoznal, da ju loči prepad, ona ga ne bo razumela nikdar ... Zanj vendar ni važen miren dom s tremi, štirimi otroki. Zanj ni važna poroka. To so postranske reči... Ob taki misli se je zgrozil.« (113). Tako je pisatelj krizo, ki bi morala nastati med Janezom in Dano, rešil mehanično kar sam in prezgodaj. Ko že poznamo Janezovo stališče napram dozdevni prozi zakona, se čudimo, zakaj se ni, če je mož, takoj odpovedal Dani, ki vendar ni vredna ljubezni junaka, kakršen je on; saj se je že prej (73) sam smatral kot »presilnega« za Dano! Dana, dá, ona se odpove energično, Janez pa se pri tej zanj imaginarni ljubezni obnaša klavrno prav do zadnjega, pri vsej zavesti, da Dana ni zanj; res ne vemo, kaj on prav za prav hoče. Na pravem koncu pa je prijel pisatelj rešitev, ko v imenitnem opisu preplezanja Triglavske stene Janez sam polaga v obliki samogovora obračun o ljubezni do Dane (134 i. sl.); škoda, da Janez ne ostane dosleden.

Blagi, možko vrli Pavle dobi Dano; on bo živel zanj, iskal njeno dušo, da bi jo združil s svojo. Janez bi za Dano ne znal živeti, umreti bi mogel; Dana bi ne znala ravnati z njim (73). Za Janeza pripravljá zato pisatelj drugo deklico, tako, da bo hotela in mogla z njim korakati vzporedno v njegovih smelostih, Melito. Je-li Melita planinavska nebrzdanka? Ne. Morda je pri njej ženskost bolj

poudarjena nego pri Dani; kar od daleč se je zaljubila v krepkega Janeza, gori na planinski poti mu nosi čevlje, je pripravljena na brzohod, na vsako plezanje — take potezice bi se nam zdele naivne, ko bi se ta doslej vendar dokaj neznatna deklica končno, v usodnem položaju, namah ne povzpela do ženskega, človeškega heroizma, tam, ko po nesrečnem padcu pod Planjavo ona sama reši Janezu življenje in dušo, da on postane zavesten mož, kakor je pri njej pod silnim udarcem usodne planinske moči iz deklinške zasanjanosti z elementarno silo stopila na dan prava, zrela — žena.

Tisti nočni prizor pod Planjavo je izveden tako resnično planinsko in obenem s takim umevanjem mistične zveze sorodnih duš, da ob njem pozabim na vse, kar je v romanu neuglajenega in ne čisto dozorelega, ter pisatelju pravim: »Le t a k o naprej! Vivat sequens.«

Dr. Jos. Tominšek.

M. M. Debelakova: Plezalna tehnika. To poučno in za bodočega kakor že izvršujočega plezalca važno publikacijo Osrednjega odbora SPD v Ljubljani ocenjuje zelo simpatično in s polnim priznanjem »Österr. Alpenzeitung« (dr. P. Kaltenegger) v 1145. zvezku, str. 155. Med drugim pravi ocena: »Delo ge. Debelakove se sme mirno vzporediti z našo klasično knjigo o plezanju v skali. Začenjajoč s prvimi prvinami, uvaja pisateljica plezalce v vse panoge lepe skalovne umetnosti; kar najbolje zna postopati tudi z najbolj zamotanimi tehničnimi pripomočki, ki so jih zadnja leta iztuhtali. — Deržajeve risbe so prav dobre in jasne ter se priporočajo same.«

Ker zdaj stopamo v dobo velikih plezalnih tur v skalah, se priporoča knjiga za brzi nakup.

M. Wimer, »Ljeti i zimi u Jugoslaviji. »Jadranska Straža«, mestni odbor II. v Zagrebu, je izdal leta 1933 obširno reklamno knjigo (510 strani), ki opisuje letovišča, zimovališča in kopališča v Jugoslaviji, z mnogimi preglednimi slikami. Prvi del obsega opis Slovenije, nadaljnji Zagreb, Hrvatsko Primorje, Dalmacijo in Južno Srbijo. Priporočamo knjigo za nakup podružnicam SPD, zlasti pa gostilnam in hotelom za tujce. — Cena knjigi je 200 Din, naroča se pri »Jadranski Straži«, Mestni odbor II. v Zagrebu.

Klub Československých Turistů napreduje po vojni s prav orjaškimi koraki. Konec leta 1933 je štel že skoraj 100.000 članov. Ima 115 domov, hotelov in zavetišč. Zaznamoval je za 35.000 km potov, izdelal 250 km potov in stežah ter priredil prenočišča za mladino z 11.000 posteljami, kjer je prenočevalo zadnje leto preko 80.000 oseb. Zavetišča, gostilne in hoteli nudijo turistom skoraj 100.000 ležišč. S tem je klub postal važen organ narodnega gospodarstva in dela sedaj na to, da ga država priznava kot nekaj gospodarski upravni organ, kakor je francoska vlada priznavala Touring Club de France. Čehi so tudi razpredli po vsej Evropi izdatno propagando z geslom, »da je Češkoslovaška evropski park«.

Časopis Turistů, mesečnik »Kluba Československých Turistů«, je dobil z letom 1934, t. j. s 46. letnikom, nov ustroj in novo obliko. Izhajati je začel l. 1889. Do lanskega leta je izhajal v prav skromnih sešitkih šestkrat na leto; silni razmah planinstva-turistike v svobodni Češkoslovaški republiki pa je društvu, kojega članstvo se je zdaj povzpelo na — sto tisoč, pač naložil častno dolžnost, da je društveni časopis dvignilo na višino, ki bolj ustreza temu razmahu. Časopis je dobil povečano obliko (visoko 4"), umetniški papir, večje slike in pestro vsebino, ter izhaja desetkrat na leto (vsak mesec, izvzemši julij in september). Celoletna naročnina je za člane KČST na leto 15 Kč, za nečlane 25 Kč; posamezna številka stane 3 Kč.

Vsebinsko je »Časopis« dosledno usmerjen v notranjo-duševno ter v zunanjo-praktično propagando za domače gore, tudi z ravnodušnim, modernemu času sledečim prehodom turistike v turizem ter z zavednim uvaževanjem današnjih, svet si osvajajočih prometnih sredstev: avtomobila in aeroplana. — V oči pada nekako na amerikanski način razvrščena snov. Naslovna stran ima vsakokrat drugo sliko.

J.

Novi vzponi v Kamniških in Savinjskih Alpah: Boris Režek in Vinco Modc sta napravila v l. 1933 sledeče prvenstvene vzpone: 27. junija po 9 urnem plezanju severno steno Rzenika; 6. avgusta po 6½ urnem plezanju steber v jugozapadni steni Skute; 20. avgusta po 9 urnem plezanju steber v severovzhodni steni Križa.

Club Alpino Italiano polaga zadnje čase posebno važnost na delavnost literarno-znanstvenega odseka. Pri zadnji seji tega odseka so sodelovali predsedniki vseh odsekov ter kot odposlanec ravnatelj vojaško geografskega zavoda. Tudi vojaštvo priznava važnost nomenklature in alpinske terminologije. Pri zadnji seji se je sklenilo, da se ne sprejme v revijo nobeden članek več, ki bi se ne držal nomenklature, odobrene v literarno-znanstvenem odseku dne 7. junija 1931. Ker imamo Slovenci dovolj dobro urejeno nomenklaturu, bi bilo treba tudi pri SPD in sorodnih društvih uvesti toliko discipline, da se krajevna imena in stvarni nazivi rabijo dosledno. — Literarno-znanstveni odsek je tudi sklenil, da se poleg mesečnika začne izdajati letopis.

Vojaštvo skrbi prav izdatno za napravo obmejnih turističnih cest. Tako zgradé letos cesto iz Chiusa Forte do zavetišča Nevea 1142 m, dolgo 18 km, ki se bo nadaljevala do Rajblna, tako da bo dana avtomobilska zveza iz Vidma naravnost na Trbiž.

Club Alpino Italiano, znanstveni odsek, je izdal marca 1934 »Dizionario dei termini alpinistici e degli sport alpini«, t. j. slovarček alpskih nazivov in alpskega sporta. Knjižica v 16ki šteje 47 strani. Sestavil jo je profesor Daniele Olivieri; v predgovoru se izrecno poudarja, da je to prvi poskus, nabrati italijanske alpinistične nazive; večje delo se bo izdalo po praktični rabi. Opažamo, da slovarček ne nudi bogzna koliko samostojnih izrazov; zatirjevano bogastvo se ne da primerjati z našim slovenskim. Slovarček se naroča pri Club Alpino Italiano v Milagu.

Skuščina SPD v Kranju dne 25. in 26. novembra 1933. Po 40 letih obstanka in plodnega delovanja so se delegati sestali v gorenjski metropoli, da podajo smernice za smotreno in plodno delo v bodočnosti. Vsa posvetovanja so bila stvarna, resna in poglobljena. Ves potek skupščine je pokazal disciplino. Ustvarili so se sklepi, ki naj pripomorejo k krepkemu nadaljnjemu razvoju naše planinske organizacije.

Zvečer dne 25. novembra je bil predsestanek v dvorani hotela »Jelen« v Kranju, v nedeljo dopoldne dne 26. novembra pa je predsednik g. dr. Pretnar Josip otvoril skupščino v dvorani Narodnega doma. Pozdravil je zbrane delegate, 23 za Osrednje društvo SPD in 53 za podružnice. Predsednik je še posebej pozdravil ugledne predstavnike: srezkega načelnika vladnega svetnika dr. Franja Ogrina, zastopnika vojske polkovnika Radovića Milana, župana Pirca Cirila, ravnatelja Tujsko-prometne zveze in Putnika iz Ljubljane Pintarja Vladimira, predsednika Mariborske podružnice ing. Šlajmerja iz Maribora, zastopnika JZSS dr. Vrtačnika, urednika Planinskega Vestnika dr. Tominka Josipa, narodnega poslanca Rasta Pustoslemška ter zastopnike tiska. Na predlog predsednika je bila odposlana vdanostna brzojavka Nj. Vel. kralju, brzojavni pozdravi pa ministrom gg. dr. Šumenkoviču, dr. Kramerju, Pucelj Ivanu, Laziču in dr. Hanžeku. Nadalje gg. banu dr. Marušiču in podbanu dr. Pirkmajerju, v katerih je planinski pokret doslej vedno našel vnete zagovornike in podpornike.

Tajnik dr. Brilej je prečital pozdrave občnemu zboru od župana Ljubljane g. dr. Puca, iz Trziča od predsednika podružnice Lajovica Albina ter iz Ljubljane od predsednika Zveze Planinskih Društev g. dr. Tominka Frana.

Predsednik dr. Pretnar je v svojem poročilu s posebnim zadoščanjem ugotovil, da se je kljub težkočam in oviram delovanje naše planinske organizacije v prošlem letu okrepilo, da so se medsebojni odnošaji med poedinimi organizacijami v prijateljskem sodelovanju še bolj poglobili in da je kljub težkim preizkušnjam Slovensko Planinsko Društvo krepko vztrajalo na svoji ugledni poziciji. Na iniciativo SPD se je preokrenila tudi naša planinska politika. Naše društvo more pokazati, da je najkrepkeje povzelo propagando in obrnilo pota naših planincev tja na jug naše države, kjer imamo prekrasne planinske kraje. Društvo je z dejanjem storilo svoje, da tudi v planinskem pogledu pripomore do resničnega

in iskrenega zedinjenja. Dalo je tudi na kongresu Saveza zlasti iniciativo, da se prenesejo smernice planinskega delovanja iz okvira SPD na celokupno državno planinsko organizacijo. V Asociaciji Slovanskih Planinskih Društev smo nastopili aktivneje. Predsedstvo je danes v rokah SPD, prihodnje leto se bo vršil kongres slovanskih planinskih društev v naši državi, bržkone nekje v Sloveniji, in pripravljani smo, da tudi pri tej priliki pokažemo svojo trdno in odločno voljo, da po svojih skromnih močeh pripomoremo k uveljavljanju planinskega dela in njegovih smernic v bratski družbi slovanskih narodov.

Naši odnosi do oblastev so bili jako dobri; s hvaležnostjo se spominjam podpore, ki smo je bili deležni pri našem delu s strani ministrov gg. dr. Kramerja, Puclja Ivana ter dr. Ilije Šumenkovića, na drugi strani pa od strani naših lokalnih oblastev, gg. bana in podbana ter železniške in šumske uprave. Tudi vojaška oblastva so imela polno razumevanje za naše delo ter so s tem sledila zgledom naprednih tujih držav.

V našem notranjem delovanju je treba omeniti važen dogodek: uveljavljanje uredbe o napravi in zaščiti markacij in podobnih planinskih naprav. Krepko se je nadaljevalo naše delo za reorganizacijo reševalne službe za celotni okoliš SPD. Težkoče glede železniških olajšav, ki so glavni pogoj uspešnemu razvitku planinstva sploh, so bile žal tako velike, da kljub osebnim intervencijam pri ministrstvih in tudi krepki pomoči merodajnih činiteljev še nismo mogli izposlovati voznih olajšav za skupine treh ali vsaj štirih potujočih planincev. Tu ne bomo odnehali, dokler svojega cilja ne dosežemo. Glede voznega reda in tarifov smo se udeležili ankete ter na njih zastopali želje poedinih naših edinic; podoba je, da bo naša intervencija imela vsaj deloma uspeh.

V preteklem letu smo se poprijeli nove važne akcije, t. j. skrbi za vzgojo planinskega naraščaja. To je vprašanje, kojega rešitev bo usmerila bodoči razvoj planinstva.

Pred Narodno skupščino pride sedaj zakon o turizmu, za katerega ima jugoslovansko planinstvo važne predloge, ki smo jih že sporočili ministru trgovine in industrije. Čudno je, zakaj se planinski organizaciji ni dala prilika, da bi dobila vpogled v načrt tega prevažnega zakona.

Pozornost smo posvetili tudi vprašanju ureditve odnosov napram državnemu erarju, oziroma šumski upravi tako glede sveta, ki ga prepušča ali ki je potreben za zgradbo planinskih koč in potov, kakor tudi glede trajanja zakupne pogodbe in ostalih pogojev. Kljub težkočam upamo, da bomo s pomočjo naših zaščitnikov dosegli razumevanje na merodajnih mestih za rešitev tega važnega vprašanja.

Posebna boleča rana je naše gospodarstvo in vprašanje naših financ. Dohodki nam padajo, izdatki vedno bolj rasejo. Ugodna rešitev tega problema bo težek preizkusni kamen naše sposobnosti. Uverjen sem, da bomo z združenimi močmi, s požrtvovalnim delom poedincev in celotne organizacije tudi v tem pogledu našli izhod.

Ko gledamo danes v bodočnost, vidimo, da so se nakopičile pred nami velike grmade trdega dela. Toda kakor je planinec skromen, tako zna biti na drugi strani tudi vztrajen in žilav. S trdno voljo, samozatajevanjem in požrtvovalnostjo ter z nekoliko podpore in razumevanjem od strani merodajnih činiteljev bomo pa tudi te težkoče premagali. Zato na delo!

Načela novih pravil:

Razvila se je obširna debata o glavnih načelih bodočih pravil, ki bodo preobrazila dosedanja ustroj SPD. Sprejet je bil predlog g. dr. Hrašovca (Celje): Za osnovno bodočim pravilom se vzame že izdelani osnutek pravil, ki ga je predelal Širši Osrednji odbor; skupno društvo se tudi v bodoče imenuje Slovensko Planinsko Društvo, vsaka edinica pa je podružnica tega društva; glede premoženja se sprejme načelo, dogovorjeno med edinicami na predsestankih in sejah Širšega Osrednjega odbora; razmerje skupnega društva nasproti podružnicam se točno določi, tako da skupno društvo ima nadzorstvo nad podružnicami in možnost, da nedelavne podružnice dovede do dela; v primeru prenehanja kake podružnice SPD ostane njeno premoženje ohranjeno SPD, bodisi da ga upravlja Osrednje društvo ali kaka bližnja podružnica; če se pa v istem kraju osnuje nova podružnica, se ji izroči to premoženje.

Nadalje je bil sprejet predlog gospodarja SPD g. Cesarja glede dohodkov Osrednjega društva SPD: Dohodki novega društva SPD se stekajo iz prispevkov podružnic, ki se jim odmerjajo po številu njihovih članov; vpoštevajo pa se tudi gmotno stanje posameznih podružnic v toliko, da eventualni primanjkljaj krijejo gospodarsko krepkejšje podružnice.

Reševalna služba:

Ureditev reševalne službe je poleg pravil ena najvažnejših zadev SPD. Predloženi načrt pravilnika je bil v glavnem odobren. Debata se je razvila edino glede § 17, ki se tiče prispevka za kritje stroškov reševalne službe. V osnutku je določeno, da bi naj vsak član SPD prispeval za reševalni fond letno 5 Din, kar se je zdelo delegatom previsok znesek. Pojavili so se različni predlogi, med drugimi tudi predlog duhovnega svetnika Polaka iz Tržiča, ki je predlagal odkupnino z znamkicami. Zastopniki rudarskih revirjev so poudarjali, da je vsako povišanje nezmagljivo za delavstvo. Predsednik dr. Pretnar pojasni, da je reševalna služba ena najvažnejših funkcij alpinizma in da reševanje velja vsako leto okoli 30.000 Din, ki jih je doslej krilo Osrednje društvo. Ustvariti je treba reševalni fond, ker je reševanje naša dolžnost in nesreča ne vpraša, ali imaš denar. Sprejet je bil po debati predlog g. dr. Hrašovca: SPD zbira za kritje stroškov reševalne službe poseben reševalni fond, ki ga upravlja širši Osrednji odbor; v fond prispevajo podružnice, ki nimajo koč, od vsakega člana 2 Din, podružnice z eno ali dvema kočama po 3 Din, z več kočami pa po 4 Din od člana; posetniki koč SPD, ki so člani društev, s katerimi obstoja reciprociteta, plačajo po 1 Din, vsi ostali posetniki pa po 2 Din pri vsaki prenočnini.

Kot članarino Osrednjemu društvu bodo podružnice tudi odslej plačevale letno po 2.50 Din od vsakega člana.

Volitev poverjenikov in nadzornikov:

Za poverjenike v širši Osrednji odbor so bili izvoljeni gg. dr. Hrašovec Milko iz Celja, ing. Šlajmer iz Maribora, Rici Mayr iz Kranja, dr. Ivo Štampilhar z Jesenic in Ante Beg iz Trbovelj. Namestniki so: duh. svetnik Polak iz Tržiča, Martin Ule iz Mežice in Ivan Jelen iz Rateč.

Za nadzornika podružnic je bil izvoljen g. Pučnik Adalbert iz Ljubljane, za namestnika pa Ivo Kvac iz Slovenjgradca in Josip Lavtižar iz Kranjske Gore.

Za delegate v Zvezo Planinskih Društev Kraljevine Jugoslavije so bili izvoljeni: dr. Fran Tominšek, dr. Pretnar Josip, Cesar Josip, dr. Brilej in ing. Šlajmer; za namestnika pa dr. Hrašovec in Pučnik.

Priznanje dr. Senjorju:

G. Pučnik poroča, da je dosedanji nadzornik podružnic g. dr. Senjor odložil vse funkcije pri SPD. G. dr. Senjor je mnogo storil za SPD in za razvoj naših podružnic, tako da ne smemo iti gladko preko tega odstopa. Ocenitev njegovih del bi zaslužila daljši govor, prosi pa, da skupščina izreče dr. Senjorju zahvalo in priznanje za njegovo plodonosno delo.

»Planinski Vestnik« in njegov urednik:

Tajnik dr. Brilej poroča o »Planinskem Vestniku«, ki se tiska v 2000 izvodih; stroški znašajo letno okrog 100.000 Din. Planinska zavest zahteva, da se dvigne število naročnikov. Podružnice naj se oddolžijo prizadevanju za lepo urejeno in ceneno revijo s tem, da propagirajo nje razširjanje. V vsaki družini, kjer je več članov SPD, naj bi bil vsaj en naročnik.

Predsednik dr. Pretnar je izrekel zahvalo in čestitke uredniku dr. Josipu Tominšku, ki praznuje 25 letnico, odkar z idealno vnemo in zgledno požrtvovalnostjo urejuje »Planinski Vestnik«. Njegove zasluge bi se dale opisati v obširni knjigi. Ravnatelj dr. Josip Tominšek zasluži občudovanje, da je mogel vztrajati kot urednik celih 25 let. Skupščina se je z glasnimi ovacijami pridružila čestitkam predsednika.

Ravnatelj dr. Tominšek se je presenečen zahvalil, češ da ni prišel na skupščino po čestitke, temveč da podrobneje spozna notranji ustroj SPD. Izjavil je, da

je na skupščini uvidel, koliko je v vsem prizadevanju dela, za katero nihče ne žanje plačila. Dejstvo, da ima naš narod v prekrasnih planinah svoje čudovito bogastvo, je ravnatelj dr. Tomiška vzdržalo 25 let za uredniško mizo.

G. predsednik nadalje poroča, da je ugledni alpinist in pisatelj dr. H. Tuma letos praznoval 75 letnico svojega rojstva. Skupščina mu sporoča najtoplejšo čestitke, združene z iskrenimi željami, da še dolga leta ostane čvrst in krepak delavec na polju alpinizma.

Mladinska organizacija:

G. predsednik poroča, da potrebujemo mladinsko organizacijo in vzgojimo kader zavednih planincev, ki bodo prevzeli bremena starih, spoznali naloge pravega planinstva, osvežili temperament in tradicije. Pritegnimo mladino nazaj k zemlji! Kdor ljubi rodno zemljo, je pravi državljan. Mladinska organizacija bo združevala fante in dekleta med 14. in 20. letom ne glede na stan. Vsaka mladinska organizacija se bo upravljala sama in bo imela neko samostojnost, vrhovno nadzorstvo nad organizacijo pa bo v rokah SPD. Mladina se bo vzgajala po navodilih in načelih SPD. Organizacija naj bi imela tudi svoje glasilo. — Skupščina sklene, da Osrednji odbor takoj vzame v pretres ustvaritev mladinske organizacije, ki naj jo spravi v sklad s šolskimi in z drugimi zakoni ter izdela pravilnik, nakar bo mogoče razviti podrobno delo.

Slučajnosti:

Predsednik poroča, da se bo vršil kongres Zveze Planinskih Društev Kraljevine Jugoslavije l. 1934 v Skoplju. Osrednji odbor bo skušal organizirati poseben izletniški vlak iz Slovenije, povratek pa bo sledil preko raznih slovityh izletniških točk našega juga.

Strela v stolp na Boču je udarila ob nevihti v začetku maja. Prestregel jo je sicer strel vod, a menda zaradi slabe izolacije je na nekem mestu odskočila, raztrgala le nekaj desk in napravila sploh neznatne poškodbe. Ko se je zapazilo, kaj se je stolpu pripetilo, se je škoda hitro popravila; stolp je seveda trden, kakor je bil poprej.

Smrtna nesreča na Turncu. († Josip Erbežnik.) Radiotehnik, miren in priden mladenič pa vnet planinec, 24 letni Josip Erbežnik se je dne 17. maja, ker se ni dobro počutil, oprostil službe in se s kolesom odpeljal na sveži zrak proti Šmarni Gori. Tam mu je prišlo na misel, da bi — kakor že večkrat — preplezal Turnec. Pustil je kolo pri nekem kmetu in se lotil stene. Bil je sam. Kaj se je potem zgodilo, se ne ve. Dva izletnika, ki sta se popoldne vračala z Grmade, sta pod steno našla Erbežnika mrtvega, z razbito glavo. Pogled je pokazal, da je ponesrečenec, ki je po padcu bil nedvomno na mestu mrtev, tam ležal že več časa. Truplo so prepeljali najprej v Smlednik, nato v Ljubljano, kjer ponesrečencu žive starši. Ob občem sožalju planincev in prijateljev so ga pokopali 19. maja.

»Dom na Mrzlici« (SPD Trbovlje) je stalno oskrbovan. Na razpolago je 5 sob z 12 posteljami ter damsko in moško skupno ležišče za okrog 30 oseb. Dom je z vsem potrebnim dobro založen. Vsa pota so markirana. Najbližji dostop je iz Trbovelj ali Hrastnika (2½ ure). Avto-zveze z vlaki. Šolskim izletom se nudijo olajšave.

Planinska pota in markacije. Savinjska podružnica SPD obvešča planince in izletnike, da je popolnoma nanovo zaznamovala in s kažipotnimi napisi opremila sledeče gore: Raduho, z dostopom z Luč in s sestopom čez Grohat-planino v Solčavo; višinsko pot z Raduhe čez Stakneti Vrh in Travniki na Smrekovec; Menino Planino, z dohodom iz Gornjega Grada ali iz Bočne, z vso višinsko promenado po planini in s sestopom na Vransko ali na planino Biba; dalje Veliki Rogatec, s prihodom iz Luč, a s sestopom čez Lepenatko v Gornji Grad; Dobrovlje, z dohodom z Vranskega in Braslovč ter s povratkom v zgornjo Savinjsko dolino.

Ti izleti nudijo mnogo nemotenege užitka, ker te gore niso pogosto obiskovane; odklujejo pa se s krasnimi in obsežnimi razgledi ter z bogato, redkovrstno planinsko floro.

Srpsko Planinsko Društvo je za Binkošti priredilo izlet na Divčibare pri Valjevu, na Stolove pri Kraljevu, na Rtanj in na Besno Kobilu pri Vranju.

Turistična postojanka Annahütte na Koroški meji je otvorena in oskrbovana od 15. maja t. l. dalje. Ta postojanka nudi najlepši razgled ter je izhodišče tur v Dolomite in področje Dachsteina. Za prehod preko meje zadostuje legitimacija SPD. Iz Mojstrane se doseže postojanka v treh urah po dobro izhojeni poti, z Jesenic pa je pol ure več. Urejenih je 100 prenočišč in imajo člani planinskih društev popust.

Lomberg plošče in filmi 26° Sch
Byk-foto-papirji
Zahtevajte brezplačen foto-cenik

Drogerija Kanc

Ljubljana, v Nebotičniku in Židovski 1

Odprte planinske koče SPD:

Dne 3. junija t. l. se odprejo Krekova koča na Ratitovcu, Orožnova koča na Črni prsti in Malnarjeva koča. — Dne 10. junija t. l. Erjavčeva koča na Vršiču. — Dne 27. junija t. l. Vodnikova koča, Triglavsko koča na Kredarici, Aleksandrov Dom, Koča pri Triglavskih jezerih in Češka koča. — Vse postojanke so dobro oskrbovane ter nudijo planincem mirno zavetišče.

Original-Bezard-Kompas je za orientacijo najpripravnější. Izpopolnjen je tako, da kaže pravilno v raznih gorskih višinah. Priporočamo nakup!

„BEKA“ šotorsko krilo

univerzalna-idealna uporaba kot

»Supper Macco«

teža 800 gr

Din 390—

ali

»Touring Macco«

teža 1000 gr

Din 325—

pelerina, šotor
(razne oblike),
spalna vreča
iz najfinejših,
specijalno
impregniranih
tkanin

~~~~~  
Več Vam pove  
SPORT IN

~~~~~  
naš katalog
POLETJE

B. Kolb & Predalič — Ljubljana

Šelenburgova 6

TURISTI, POZOR!

Najbolj trpežne in tople nogavice, pletenine, športno perilo, nahrbtnike in sploh vse potrebščine za turistiko dobite najceneje v veliki izberi pri staroznani trrdki

F. M. Schmitt, Ljubljana

Pred škofijo 2

Lingerjeva ul. 4

Postrežba točna! Cene nizke!

Hotel-Pension »TRIGLAV«

v Bohinjski Bistrici

5 minut od kolodvora. — 29 komfortno opremljenih sob. — Vodovod. — Kopališče. — Električna razsvetljava. — Pension (soba, zajutrk, obed in večerja) 45—50 Din

Originalno vezavo »Planinskega Vestnika«

celo platno z zlatim napisom, dobavlja, in sicer letnik 1933 po Din 13'50 in vse ostale letnike po Din 18'50

Knjigoveznica Delniške tiskarne d. d.

Miklošičeva cesta 16 v Ljubljani Dalmatinova ulica 10

Telefon 21-32

Vsa planinska pota vodijo skozi lovišča. Ne vriskaj, ne kriči, ne vali kamenja, ker s tem plašiš divjad in delaš škodo lovcu, ki je tudi prijatelj narave.

Valjenje kamenja ograža tudi življenje in zdravje vsakogar, ki zahaja v gore po opravkih ali za razvedrilo in je zato tudi sodno kaznivo.

KRUH »TURIST«

Glavna zaloga:
FEIERTAG
Betnavska 43
Telefon števil.
28-24

Podružnice:
NOVA VAS.
Glavni trg v
trgovini Skaza.
Ulica 10. X.
št. 5.

Črni kruh iz rži je zelo tečen, ostane 8-10 dni
v največji vročini popolnoma svež in zdrav.

Manufakturna trgovina

Ciuha & Jesih

lastnik Josip Ciuha
Ljubljana, Stari trg 1

nudi vsakovrstno blago za obleke,
perilo, mobilje, žimnice itd., razne
zavese, odeje, linoleum, posteljno
perje, puh in drugo

Planinci!

Sončne pege morete odstraniti s speci-
jalno francosko kremo ter je **garantiran**
učinek. Poskusite še danes ter jo kupite v

drogeriji R. Hafner
Sp. Šiška, Celovška cesta 61

Velika zaloga drugih krem, kolinskih vod
in vseh kozmetičnih preparatov.

Odeje, zavese, madrace,
otomane, spalne divane,
železne postelje, spalnice,
kuhinjske opreme dobite
najceneje pri tvrdki

F. Novak, Maribor
Vetrinjska ulica 7 (trgovina)
Koroška cesta 8 (delavnica)

IVAN KRAVOS MARIBOR, Aleksandrova cesta 15 — izdeluje kovčege, ročne
torbice, aktovke, dokolenice, nahrbtnike itd. po najnižji ceni

KLISARJE
IZDELUJE **SEHVNOST** SOLIDNO
KLISARNA ST. DEU
LJUBLJANA-DALMATINOVA UL. 13

JAKOB MULAVEC urar, Maribor-Magdalena, Kralja Petra trg, nudi poceni
ure, zlatnino in srebrnino. Izvršuje vsakovrstna popravila

Zbirajte nove naročnike!

Vsak turist

potrebuje prvo in drugo knjigo iz Planinske knjižnice

I. in

Dr. Bogdana Breclja

Prva pomoč in reševanje v gorah

Din 12.—

II.

M. M. Debelakove

Plezalna tehnika

Din 15.—

Naroča se v pisarni Slovenskega Planinskega Društva v Ljubljani, dobi se pa tudi po vseh večjih knjigarnah

Vsakemu turistu sta potrebni

Dr. Henrik Tuma:

Imenoslovje Julijskih Alp

založilo
Slov. Planinsko Društvo

in

Badjura:

Sto izletov po Gorenjskem, Dolenjskem in Notranjskem

Din 35.—

Dobi se pri Slovenskem
Planinskem Društvu
Člani dobe popust!

